

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Birtokrendezések.

Budapest, december 19.

(n.) A birtokviszonyaink rendezetlen állapotából fakadó nagy társadalmi és gazdasági bajok nem ismeretlenek előttünk, hisz ezek árasztják el a közművelődés mezejét és a gazdasági haladás útjait is.

Mezőgazdasági fejlődésünk lassu folyamatának, a kisgazdák bajainak egyik legfőbb oka, hogy az urbéri birtokrendezések körül a gazdasági előrelátás kellő mértékben nem érvényesült és apró darabokra szétparcellázott birtokán a kisgazda nem jut a földben rejlő értéknek ahhoz a jelentékeny gyarapodásához, a megmunkált föld védelmének ahhoz a szaporodásához, melyet a legegyszerűbb és legolcsóbb módon nagy beruházások nélkül is biztosítana az egytagu birtok.

Régi törvényeink csak az urbéri viszonyok, a jobbágyi szolgáltatások és jogok rendezésével foglalkoztak, de a földbirtok célszerűbb elhelyezését és javítását célzó törvényeink nincsenek.

Tagosítási szabályaink nemcsak hiányosak és avultak, de országrészenként különbözők is. Ahol az összes érdekelték között nincs egyetértés, a tagosítás nehéz; sőt oly községekben, melyekben az urbéri birtokrendezés már megtörtént, az új tagosítás alig véhető keresztül.

Itt az ideje, hogy a földbirtok jellegében és minőségében fennmaradt különbségek megszűnjenek s oly tagosítási törvényünk legyen, mely a birtokrendezést célszerű módon és az érdekelt birtokosok aránytalan megterhelése nélkül országsszerte lehetővé tegye.

Horvátország is megelőzött bennünket. A horvátoknak modern birtokrendezési törvényük van s a bán épp most készül egy még modernebb javaslatot előterjeszteni, mely oszt-

rak mintára a birtokrendezést agráróperáció gyanánt a közigazgatási utra tereli.

A mi tagosítási eljárásunk hosszadalmas. Évek sora telik, míg az eljárás véget ér, mert a perrend formái módot nyújtanak az eljárás huzására. Pedig a tagosítás folyamában a bizonytalanság rablógazdaságra vezet.

Ma a birtokosság a tagosítás elhatározásával azt sem tudja, mily terheket vállal. Ez az oka, hogy a tagosításra való hajlandóság ritka. A birtokosoknak nincs alkalmuk meggyőződést szerezni a tervezett tagosítás hasznáról.

De az eljárás költséges is. A költségek szaporodása az eljárás hosszadalmasságával jár együtt.

A tagosító mérnökök hiánya is baj; a műszaki feladatokra gyarló minőségű földmérők vállalkoznak s kellő felügyelet és műszaki ellenőrzés nélkül gyakran végeznek rossz munkát.

Nálunk a tagosításoknál minden szempont inkább érvényesül, mintsem a főszempont: az okos gazdálkodás érdeke; pedig a tagosítási szabályok megállapításánál, melyek az egyes tagosítási műveletek végrehajtását irányítják, mi sem lehet mérvadóbb, mint a célszerű és haszonhajtó gazdálkodás közérdeke, melyet az osztó igazság elvének érvényesülése nem fed. A gazdasági szakértők mai közreműködése nem felel meg; a gazdasági szakértelemnek a munkálatok vezetésében kellene nyilvánulnia; sőt a tagosítás megengedhetősége kérdésénél is az általános gazdasági szempont kellene, hogy döntsön.

A kisbirtok még a tagosított községekben is dúlónként szétozva oly apró parcellákban fekszik, melyek célszerűen meg sem munkálthatók, s a gazdálkodást annyi járással-kezeléssel, a munkaerőnek oly pazarlásával kénytelen üzni a földmivelő, hogy ily viszonyok

között csak a termelési költség nő, az erők merülnek ki, de jövedelmező gazdálkodásról szó sem lehet.

A nyugati államokban gondja volt a törvényhozásnak arra, hogy a kisbirtokosok kezére egytagu, jól művelhető szántóföldek juszanak, s a birtokrendezés, ahol annak szükségse beáll, célszerűen, gyorsan és olcsón legyen foganatosítható. Kiténő mintákat látunk, és Krisztinkovich Edének most megjelent könyve érdekes adatokat szolgáltat az osztrák, bajor, württembergi és badeni birtokrendezésekről; de külföldi intézményeket, bármennyire mintaszerűek legyenek is, a hazai talajba átültetni nagy körültekintést igénylő feladat, különösen nálunk, ahol nemcsak a nép tulajdonságaival, de az ország különböző részeinek egymástól eltérő viszonyaival is számolni kell. Ha alárendelhetők is a célszerű mezei gazdálkodás közérdekének az egyes birtokosok érdekeit, kétséges, vajjon a tulajdonba vágó rendelkezéseket közmegnyugvással biztatható-e oly egyszerű hatósági szervezet, aminők a szomszédos Ausztriában és a délnémet államokban a birtokrendezéseket végrehajjták.

Nálunk, ahol egyes községekben az urbéri viszonyok még rendezve nincsenek, ahol az érdekelt birtokosok autonóm közreműködésére számítani nem lehet, s amíg az állami közigazgatási szervezet sincs kiépítve, veszélyes volna a birtokrendezéssel kapcsolatos jogviszonyok szabályozását a közigazgatás útjára terelni, s a reform egyelőre alig lehetne egyéb, mint — átmenetként — egy oly tagosítási törvény, mely az ország minden részére kiterjedve, az urbéri kapcsolatból eredt jogviszonyok végleges rendezését a tagosítással együtt bírói uton, az új tagosításokat pedig közigazgatási uton, de mind a kettőt az általános gazdasági érdekek érvényesülésének, a

TÁRCA.

Góbéság.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Péterfy Tamás.

A vásárhelyi öregebb tiszteletes urnak nagyon apadt a bora a pincében, ha ivott, ha nem ivott. A tiszteletes ur kopogtatta a hordó oldalát, rázta a fejt, s bár tudós ember volt, még sem bírt rájönni a dolog nyitjára. Főleg azért nem tudott rájönni, mert kivüle senki sem foglalatoskodott a borral...

Nekem is elpanaszolta szomorú állapotát, mikor a bajnak tanujelét, az öreg bort szintén elém állította a cserépkancsával. Iható szőlőnedv vala, melyért kár, hogy apadási bajban szenved. Szívemből sajnálkoztam kedves öreg barátom szomorúságán, de minden részvét mellett ott maradtam, a bor kedvéért — tovább a rendesnél. Ezt már a siratóban is így csinálják.

Ketteeskén iddógáltunk. Ketteeskén beszélgettünk és ketteeskén mentünk le a pincébe a cserépkancsával. A pap a csappal működött, én a gyertyát fogtam hűsögesen. Amint a gyertyát tartom, valami neszt hallok... De nem szólottam. Feljöttünk a pincéből. A gyertyát eloltottam, mert világított a holdvilág és mondom a papnak, hogy hátramaradok egy percre.

A pap bement. En meghúzódtam az ajtón kívül. Vártam valamit, de magam se tudám, hogy mit és miért? Amint állók-várok, a pap odabenn koccint. Iszik. En idekinn újra hallok a neszt...

Óvatosan rakosgatta a lábait elébb-élebb valaki a kövezett udvaron a pincelejárát felé.

Összehúzódva lestem, míg elhaladt előttem az éjjeli járó, de nem egyedül. Ketten voltak.

— Te, Agnes, — suttog az egyik, — melyik fazekat hozod?

— A korondi kétkupást, — suttog a másik, — elég lesz ez holnapra. (Négy liter kettőnek? az bizony megteszi a hatást.)

Mint valami árnyak, oly nosztelenül vonultak le a pincébe. Tovább vártam rejtekhelyemen. Visszajötték és elvonultak ismét mellettem a konyha felé.

— Te, Están, — beszél halkan az egyik, — most te dugd el, mert holnap este a Rózsi nénédnél leszünk.

— De hová?

— A eszürben a felező seprű alá. (Eppen cséplés ideje volt.)

— Minden bele hull.

— Várj. Oda adom az anyám vásárba járó tarisznyját, azt a zöld-piros esikost. Azzal tarked be.

Többet nem hallottam a beszédből, de ennyi éppen elég volt arra, hogy a tiszteletes barátom hordóját meggyógyítsam apadási betegségéből. Azon az estén nem szólottam, hanem hazamentem az iddógálás után. Hány órákor? No, azt nem tudom.

Másnap délelőtt tíz órákor újra beállítottam a tiszteletes barátomhoz „jó reggelt” kívánni. Hanem nem azon kezdtem. Elébb besompolyogtam az udvarra, hogy észre sem vettek. Hátramentem a eszürbe és megnéztem, hogy ott van-e a korondi fazék. Minden rendben volt.

Ezután csak betoppantam a paphoz.

— Jó reggelt, kedves tiszteletes barátom!

— Isten hozott!

— Nem álmodtál valamit, tiszteletes barátom?

— Nem én! — teledi az Urnak szolgálja.

— Mert igen jó hírrel jövök ám!

— Ennek aztán örvendek. Nem is álmodtam róla, hát annál jobb. Te, Agneska!... Agneska!

— kiáltott ki a eselédnek.

A eseléd szaporán belépett:

— Parancsol, enstálom?

— Szólitád be Estánt is.

— Itt vagyok, enstálom! — és a szolgálja is megjelent, a parancsot meghallgatni.

— Agneska leányom, — kezdi a pap — reggelre jó hírt hoztak, hát kenyeret piríts. Tudod: olyan jó ropogóra. Aztán abból a finom zsirból teszel rá. Pompás legyen a pirított kenyér! Te tudod hogy kell!

— Ertem, enstálom! — és elszellett a gyorsjárásu leány.

— Megállj Agneska! — szól utána a pap, — még mondok valamit.

Mig a leány visszajött, azalatt hozzám fordult a pap.

— Te, barátom, — sugja felém, — ilyen jó eselédnek nincsenek az egész városban!... Hiszed?...

— Lehet! — hagytam rá vállatvonva, — de kérlek, ne üsd fel a Lucikonyhát, nem olyan nagy az én örömhírem. Csupán a boroshordó baját találtam ki!

— Ugy-e a hordó a hibás? — kérdezi a pap és folytatta is, a nélkül, hogy feleletet várna, — tudtam én azt. A eselédjeim hozzá nem nyulnak semmihez. Te — sugja ismét a fülemben a tiszteletes barátom, — ezek első emberek gyermekei a falujokban. Mindig neheztelek, ha rossz- szul vélekednek rólok.

— Hová valók? — kérdem.

— Mind a kettő paniti, de jó gazdák gyermekei. (A mezőpanitiak híres tolvajok, de ezt

műszaki munkálatok megbízhatóságának s a végrehajtás gyorsaságának és olcsóságának garanciái mellett szabályozza.

E mellett tör lándzsát a Krisztinkovich könyve s állami feladat gyanánt jelzi, hogy az általános gazdasági érdekek kellően érvényesüljenek, a műszaki munkálatok hibátlanul teljesítsenek, s a birtokrendezés jól, gyorsan és olcsón hajtassék végre; de egyúttal azt is, hogy a birtokrendezésre való hajlandóság élesztessék s e végből mindenütt, ahol a birtokrendezés közérdekből indokolt, ennek előmunkálatait az állam végeztesse.

Megbízható államközvegek által végzett előmunkálatok alapján, melyekből a rendezés haszna nyilvánvaló, s a munkálat költsége is kiszámítható, hajlandóbb lesz az érdekeltség a birtokrendezésre.

Ha az állami támogatás az előmunkálatok teljesítésére s a munkálat célszerű irányítására és gondos ellenőrzésére fog szorítkozni, sokkal nagyobb értéke lesz e támogatásnak a birtokosokra nézve, mintsem ha kétszer annyi államségely adatnék a birtokrendezés költségeihez, mint eddig adatott.

E feladatok teljesítése körül kész szervezetre utal Krisztinkovich a kulturmérnöki hivatalokban és a kataszteri fölmérés műszaki közvegeiben. Ez a szervezet csak rendezést és fejlesztést igényel, s mint mindenütt, nálunk is meg fog felelni a jelzett feladatnak, mely a mezőgazdasági kultúra érdekében talán a legfontosabb. A birtokrendezésre való hajlandóság eledése nem gyors folyamat. Ha a kulturmérnöki hivatalok személyzetét a fölmérő közvegekkel kiegészítjük, s a hivatalok számát évről-évre kettővel-hárommal szaporítjuk, a szükségletnek meg fognak felelni.

A törvényhatóságoknak és a gazdasági egyesületeknek e téren alkalmuk lesz tüzetesen foglalkozni a földmivelésügyi és igazságügyi miniszterek által felvetett kérdésekkel s válaszaik az újságírók becses anyagot fognak nyújtani az új törvény előmunkálataihoz.

Az a régi szokás, hogy a szántóföldbe egyik éven őszt, másik éven tavaszt vetettek, harmadik évre pedig ugarnak hagyták, a hármas határrendszerre vezetett, amelyhez újabb a község mellett negyedik, házi szükségletre szolgáló kapás növények és takarmány termelésére használt úgynevezett szabad dűlő csatlakozott.

Kiszagdáinkkal meg kell értetni, hogy a több tagban kiosztott jó föld az ilyen dűlős

üzem nehézségei folytán bizonyos idő alatt rossz lesz; az egy tagban kiosztott föld pedig, még ha rossz is, némi gondozás mellett néhány év alatt megjavul és jövedelmezően kezelhető.

A síkföldi gazdának, ha községben lakik is, egytagu földön és tanyán kell gazdálkodnia. Legyen egy kis földje a község mellett, de ígás- és növendékmárháját a tanyáján tartsa, hogy a földjét trágyázhassa, művelhesse.

Ma a kisgazda az ország legtöbb vidékén munkaideje nagy részét az ide-oda való járás-keelésben tölti el, miközben a rossz dűlő utakon tönkre megy szekere, lova, sőt néha egyik-másik földjétől el is zárja a járhatatlan ut.

A földeknek több dűlőben való kiosztása megfelel a közpén eszejárásának s célszerű is abban a tekintetben, hogy együtt a községben való lakásra utal, s lehetővé teszi a földilletmény igazságos és egyenlő értékű felosztását, de nem vált be, mert a munkakerő fecsérülésére vezetett.

A bíróságok a falusi kisgazda észjárásához alkalmazkodtak, s a helyett, hogy a birtokrendezés során a szántóföldek tágas elhelyezést nyertek volna, az egész országban megmaradt a dűlős-rendszer.

Most már bebizonyult, hogy ez a rendezés semmivel sem javította a kisbirtokok gazdasági használhatóságát, a szétforgácsolt birtokokon való gazdálkodás nagy üzemi költségei miatt évről-évre csökken a föld termőereje.

Az ország legvagyonosabb községei nyújtanak példát, hogy a gazda 10—20 dűlőben egymástól távolos földjein jövedelmes gazdaságot üzni nem képes, s még a szorgalmas németajku lakosság is ott, ahol 15—20 év előtt szegény ember nem volt, évről-évre rosszabb helyzetbe jut.

Szétparcellázott határban lehetetlen a sok mezei utat rendben tartani; az utak rossz-ságával és hosszúságával pedig nemcsak a mivelés rossz-sága, hanem az állatállomány hitványsága is veje jár.

A haszonhajtóbb mezei gazdálkodás meghonosítása érdekében tehát nincs és nem is lehet fontosabb teendőnk a birtokrendezésnél, a szétszórt apró birtoktestek összerakásánál, hogy új középirtokos osztályt teremtsünk. Erre van szükségünk, hogy a termelés költségeit apaszthassuk, hogy a kiszagdáknak megadjuk

a jövedelmezőbb gazdálkodás lehetőségét. S a törvényhozás, ha az új birtokrendezési törvényt megalkotja, bizonyára a legüdvösebb intézmények egyikével fogja megajándékozni a nemzetet.

BELFÖLD.

A miniszterelnök Bécsben. Széll Kálmán miniszterelnök ma Bécsbe utazott és közvetlenül megérkezte után hosszasan tanácskozott Koerber miniszterelnökkel. A király holnap fogja kihallgatáson fogadni a magyar miniszterelnököt.

A magyar ügyész. Minő kellemetlenül rideg forgalom, minő antipatikus alakja a bürokráciának más országokban a közbüvelő. Ehhez a forgalomhoz tapad mindenütt másutt az állampolgárok jogaira, szabadságára éhes államhatalom ódioma. Az államhatalom mindig gyanus, ha még oly alkotmányos alapokon épül is fel; mindig gyanus, hogy nem akar-e az egyesek jogkörének rovására terjeszkedni. És ezt a hajlandóságot mindenütt az államügyészen, a közbüvelő képviselőjében látják perszonalifikálva. Nálunk, hála Istennek, másképpen van ez. A királyi ügyészség intézményét valami esodás, valami egészen különleges nimbusz övedzi, olyan, amilyen kevés hivatalos intézményünknek jutott, amely annál esodátosabb, mert olyan örökséget kellett átvennie ennek a harmincesztendő intézménynek, amilyen az abszolútizmus közbüvelője volt. Ezt a esodát azonban érthetővé teszi csaknem mindennap egy-egy jelenségre, amely igazolja, hogy a királyi ügyészek testülete minálunk nem veszedelme, hanem garanciája a közbüvelőnek, garanciája annál a szellemnél fogva, amelyet halhatatlan szervezője és első vezetője, Koerma Sándor öntött belé. Ime, ma is történt egy ilyen eset. A királyi tábla egyik büntető-tanácsa annak az elvi kérdésnek az eldöntésébe fogott ma bele, vajjon a könyvatos tudósító közleményeiért a szerkesztőségeket mint közlöket is lehet-e sajtójogi felelősségre vonni. A budapesti kir. törvényszék úgy határozott, hogy lehet, és egy felmerült sajtópörben — amely eléggé ismertetve van törvényszéki rovatunkban — egy a könyvatos újságíró, mint hét politika napilap munkatársát is elítélte ugyanazért a közleményért. Felelősség és semmisségi panasz folytán az ügy a tábla elé került. A tábla tanácsa előtt ma egészen váratlanul megjelent a főügyészség képviselője dr. Balogh György főügyész-helyettes, aki kijelentette, hogy az ügy nagy fontosságára való tekintetből a tár-

nem tudta, vagy nem akarta tudni az én tiszteletes barátom, tehát én sem szólottam.)

— Hát Están! (A szolgál csak úgy hegyezte a füleit.) Szaladj a pincébe, jó szolgám. Hozz fel egy üveget abból az öreg szilvóriumból, amelyet Udvarhelyszékről küldöttek a rokonaim. Ágneska! te csinál, amit mondtam.

A két eseléd kétéled szaladt. Jól mozogtak. Aztán újra felém mosolygott a kedves pap.

— Olyan eselédek vannak, barátom, hogy amíg élek sem kell változtassak, már ha ők el nem hagynak.

— Az jó dolog! — mondám.

— Bizony ritkaság. De igen, a boroshordó. Hát hol hibás az a hordó? ...

— Csak ott hibás, barátom, a te hordó, hogy nemcsak neked, hanem másnak is enged a csapján! ...

— Ki lenne az a más? ... Bejárók? ... Szomszédok? ...

— Nem! hanem a te két szorgalmatos panitid!

— Ah, az nem lehet! Arra gondolat sem férhet! Ismerem a szüleit mind a kettőnek. Gazdag, módos emberek. De ki bizonyítja azt be?

— Majd bevallatom velük. Megvan annak a módja.

— Ez hihetetlen, képtelenség.

— Csak adj elő egy játszó kártyát, tiszteletes barátom!

— Bolond dolog, még bajt csinálsz magadnak!

— Én tudom, amit tudok, te nem látod, ami van. Elő azzal a kártyával és légy csendesebb szent védőszavakkal.

Miro jól összerántam a kártyát, a két eseléd visszaérkezett, de nem engedtem el őket.

— Megálljatok csak egy percre! — szólítottam vissza — ki kell derülni a borapadásnak.

A két eseléd a legkisebb gyanu nélkül, a rossz legparányibb sejtelmé hián megállott az ajtón belül.

— Emelj, tiszteletes barátom. Beszéljen a kártya. Te a hordót személyesíted. Lássuk, hogy a hordó lopja-e a bort?

A pap emelt. A kártyát szétraktam és nagy tudományos képpel kifundáltam, miszerint a kártya nem mondja, hogy a hordó lopná a bort.

— Pedig a kártya mindig igazat mond!

Ezt a eseléd is helybenhagyták. De nyomban a szolgálhoz fordultam:

— Emelj, Están!

A szolgál huzdógozott és hátrált, mint a rák.

— Előbb Ágneska emeljen... mert, hát ő a nőszemély... őt illeti... szabódék a szolgál.

— Hát emelj, Ágneska!

— Jaj, én nem emelek, enstálom. Nem jártam én a hordónál soha! Están volt a tiszteletes ural borforgatni. Ó emeljen!

— Jól van no, — kezdte a legény az elmondott ok által neki juhászodva, hiszen ő járt a bornál, de a gazdájával s nem éppen félelem nélkül emelte meg a kártyát, amely igazat szokott ám mondani.

A kártyát szétraktam és kiokumláltam, hogy Están már egy kicsit részes a borforgasztásban.

— Igen, — védelmezte a tiszteletes, — mikor a bort lefejtettük, még én biztattam, hogy megköstölje, de máskor az én eselédnek, ha mind arany volna, ugysem nyulnának semmihez.

— Nem bizony, enstálom! — tanuskodának mind a ketten.

— Ugy hát nincs baj! — vigasztalódtam hangosan, de odaszólottam a leányhoz: Emelj, Ágneska!

A szolgáló emelt, de láttam, a keze reszket. A kártyát kiraktam és még tudományosabb arccal beszéltem.

— Itt már nagyobb a zavar... Te, Ágneska leányom, többször jártál a boros hordónál a csapjal!

— Én sohasem, enstálom!

— A kártya ezt mondja: Egy, kettő, három,

négy, öt, hat, hét és így mindig hetet számitva az igazmondó lapokból, tovább beszéltem. — Még azt is mutatja a kártya, hogy másodmagaddal jársz le a pincébe bort felhozni.

— Törjön el a kezem, ha igaz, enstálom! Hiszen, ha kell nekem, akkor kérek hazulról, mert elég van. Nem szorultam a másra! ...

— És pityergett a leány. Ez már rendes szokás. El voltam készülve róla, de hát a tiszteletesben is fölkel a pásztorokadás.

— Barátom! — szólta a pap erélyesen, — boeiss meg, de fejezzük be a dologot! A kártya bolondot beszél, ne zavard fel az én házamat! ...

— Bolond, vagy nem bolond, az nekem mindegy! Én elmondom, amit itt magam előtt látok. 1, 2, 3, azt mutatja, hogy tegnap este hoztak utoljára bort! 4, 5, 6, 7: egy korondi eserépfazékba lett a bor kiengedve, de meglátod, hogy a többi is elmondja a kártya!

A leány és legény mennyre-földre esküdöztek. A tiszteletes barátom az ártatlanok védelmébe annyira belemelegedett, hogy már a kirugással fenyegetett. Szinte vártam, hogy meg is teszi, ezért minden erőmből, tele torokkal kiáltottam jövedelmezésért az igazmondó kártyából:

— Megállj! A kártya ezeket mondja: 1, 2, 3, a bor még most is a korondi fazékban van! 4, 5, 6, 7, a eserébe eldugva! Milyen oldalon?! 1, 2, 3, jobbra egy zöld-piros csikos tarisznyával letakarva! 4, 5, 6, 7, a felező sepru alatt! Hát megállj, barátom! Ha a kártyának nincs igaza, akkor rugj ki, de előbb gyérünk a eserbe!

Hátravonultunk az udvaron. A pap elől, a két eseléd utána, én hátul, mert lökdösnöm kellett őket. Mikor aztán a esér jobb oldalában a kapu sarkánál mindent megkaptunk: seprüt, zöld-piros csikos tarisznyát, korondi fazekat tele borral, — akkor az én tiszteletes barátom elkezdette hívni a legtavolabbi szenteket segítségül, hogy őt erről a dogról felvilágosítsák.

— Ne kérd azokat, mert igen messzi van-

gyalálson résztvesz. És nemcsak résztvevő, hanem győnyörű beszédben fejtejtette ki, hogy a *védőbíró állásponjtját elfogadja* és fényes jogászai ékes-szóval mutatta ki, hogy a törvényszék ítélete, amelyet *jogi nonsensnek* nevezett, semmiképp sem állíthatja meg a helyét. Ez a beszéd valóságos apologetika a sajtószabadságnak. Elmondotta a védőbíró, aki más országban féke a sajtószabadságnak és minden szabadságnak. Nálunk a védőbíró annak, hivatott és lelkiismeretes védője, aki ott van a helyén mindig, ahol védenie kell az igazságot és a szabadságot. Csak konstatáljuk ezt, nem illetjük érte külön dícsérettel sem dr. *Baloghy Györgyöt*, sem a főügyészséget. Csak konstatáljuk, hogy él még *Kozma Sándor* szelleme és nem is fog kiveszni a magyar ügyészi karból, valamennyi akadnak érdemes utódok, akik átlátnálják a fiatal nemzedékbe is ezt a nemes, ezt a magyar tradíciót.

A mosoni botrány. Egyetlenegy véres választás akadt az ősszel, a pinczehelyi, azt is a néppárt csinálta. Egyetlenegy botrányos tisztújítás akadt mostanság az országban, a mosonmegyei, — azt is a néppárt rendezte. Erdemes elővesseni azt a gyalázatos históriát, amit a mosonmegyei néppárt alispánjelöltje, *hivatalosan* kandidát alispánjelöltje a tisztújítás napján a megye székhelyén véghez vitt. Hazánk municipális életében talán példátlan ennek a néppárti hősnak az esete, aki egy kapu megett ráesett ellenjelöltjére, kofamódra kiköpött előtte, égő szivarsutakjával az oreája körül hadonázott, s a veszett viselkedésért ellenfele által amugy magyarul lebukóztatott. Néppárti patronusai az így helybenhagyott férfit tüstént elajtották, az 6 megtörtént hivatalos jelölését semmissé nyilvánították és — mit tehettek volna egyebet? — ráfanyalodtak a liberális párt alispánjelöltjére, akit különben irgalmatlanul elbukattak volna. A hibát tehát a mosoni néppárt jövéttette, — már úgy, ahogy. Nehéz szívvel bizonyára, de elejtette kedves emberét. Ha mégis megállunk egy pillanatra e botrányos esemény előtt, csupán azért tesszük, hogy rámutassunk a néppárt gondos szelektációjára. Mikor ki kell szemelni egy férfit, akire rá bízandó a megye lovagiaságának, önrzétének, méltóságának és méltányosságának a képviselése, kit tüntet ki Mosonmegye néppártja kegyével és bizalmával? Mint láttuk: olyan férfit, akit még a választás előtt el kell hamarosan ejtenie, nehogy szolidaritásnak lássék jelöltjének durva viselkedésével. Az országra szóló skandalum elől hibába igyekezett a mosoni néppárt oly módon elfutamodni: ez a botrány a sarkára varrja magát s kölönként kíséri tovább a hanyatlás útján.

A közigazgatás egyszerűsítése. A belügyminisztériumban, mint a *Budapesti Tudósító* jelenti, sér-

nyen dolgoznak a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvényre vonatkozó végrehajtási rendeleteken. A törvényt nem egyszerre, hanem fokozatosan léptetik életbe. Január elsején életbelép a törvénynek a jogorvoslatokat illető része. Az életbeléptetési sorrendben a következő a járási ügyvitelről szóló rész lesz.

Az új horvát képviselők. A horvát tartománygyűlés már megválasztotta a magyar képviselőháza delegált tagjait. Az új horvát képviselők a következők:

Adamovich Béla, Adamovich Iván, Barlovius István, dr. Benak Károly, Cseh Ervin, Cziráki Franjo, Czinczek Flórián, Dedovics György, Egersdorfer Sándor, Franczisi Henrik, Jerrieh Ferenc, Gyurgyevics Bazo dr. Gavranics Pero (uj), Georgievics Tivadar, Josipovich Imre, dr. Josipovich Lajos, Josipovich Géza (uj), dr. Kiss Oszkár, Kosovacz Fridolin, Kovacevics István Ióispán (uj), Krajacz László, Krajacovics Sándor, Masicz Illés, dr. Maximovics Milan (uj), dr. Nedeljkovics Tivadar, Niemcsics Ede, gróf Pejacsevics Tivadar, dr. Pliverics János, Popovics István, Popovics-Vaacki István, dr. Ratkovics Iván, dr. Spevez Franjo, Saj Ferdo, Sorak Petar, Stekovics Jovan, dr. Sumanovics Svetislav és dr. Tommassich Miklós.

(A régiék közül kimaradtak: Barisics Milán, Gyurkovics György, Majstorovics Mojo, dr. Schwarz Lajos, dr. Lobmayer Antal, Petrovics Miklós és Tükör Miklós.)

A *férendiháza* a tartománygyűlés ezeket delegálta: gróf Draskovitch Tivadar, gróf Keglevich Oszkár és Kuszevich Szvetozárb.

A *reszkojális* bizottságra a kimaradt Gyurkovics György helyére dr. Sevic Jovánt választották.

Két petíció.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, december 19.

A Kuria ma folytatta a *tápi* választás ellen beadott petíció tárgyalását és elintézte a *szolnoki* választás ellen beadott kérvényt is. Mind a két választás ügyében a Kuria elrendelte a vizsgálatot.

A két tárgyalásról a következőkben tudósítunk:

(A *tápi* választás.)

A királyi Kuria első választási tanácsa ma délután folytatta a *tápi* választás, illetve *Enyedi* Lukács mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását.

Dr. Nagy Emil, a kérvényező meghatalmazottja, válaszolt a védő érveléseire. Kelemen Béla szavazóinak visszautasítására vonatkozólag kifejté, hogy a szavazatok el- vagy el nem fogadása távolról sem a küldöttség elnökének korlátlan hatalma. A Kuria van hivatva felülbírálni a küldöttség elnökének eljárását. Ujból kéri a bizonyítás elrendelését.

Edey Illés Károly választásvédő replikájában hangsúlyozta, hogy a támadók részéről felhozott s nyilatkozatok alakjában foglalt bizonyítékok ítélet alapjául nem szolgálhatnak. Helytelenül, hogy a támadók — megelőzve a hivatalos vizsgálatot — borura derűre hallgatják ki a javukra tanuskodó egyéneket. Fejtették aztán a törvény ama szakaszát, mely élesen dizingvált érvénytelenségi ok és érvény-

telenségi tény között. Az érvénytelenségi okok olyanok, mint egy kép nélküli keret. Maga a kép: az érvénytelenségi tények volna. A tények pedig megkövetelik, hogy világosan fel legyen tüntetve: Ki? Hol? Mikor? Kit? Milyen eszközökkel? A kérvény ezek közül csak kettőre válaszol: Hol? és Mikor? A többi kérdés, melyek pedig lényeges alkotó részei a tény fogalmának, válasz nélkül maradt. Ervénytelenségi tény tehát a petícióban nincsen s ezért kéri a petíció elutasítását.

Miután még dr. *Okolicsányi Géza*, az ellenkérvényező képviselője, szóltál le, a Kuria tanácskozássra vonult vissza.

A tanácselnök három órai tanácskozás után a következő határozatot hirdette ki:

A kérvényben felemlített Eszes Márton és Harangöntő-léle esetekre nézve *elrendeli a királyi Kuria a vizsgálatot*. Továbbá elrendeli a Kuria a vizsgálatot a Forray és Dudás-léle esetekben említett etetésre és itatásra nézve. Végül a Krizsán Mihály és Huszár Ferenc-léle esetekre nézve elrendeltetett az azonosági tanuk kihallgatása.

Az ellenkérvény tekintetében a Molnár, Berényi, Zádor és Huszár-esetekben az azonosági tanuk kihallgatása rendeltetett el.

(A *szolnoki* választás.)

A Kuria II. választási tanácsa *Favrik Béla* elnöklete alatt Valentik János és társainak *Kiss Ferenc* szolnoki képviselő mandátuma ellen beadott petíciót tárgyalta. A petíciót *Mandel Sándor* szolnoki ügyvéd adta be nemcsak a képviselő: hanem a választási elnök, *Zrumetzky Béla* ellen is. Választásvédőként dr. *Nagy Dezső* budapesti ügyvéd jelent meg, *Zrumetzky* képviselőtében *Pólya Béla* szolnoki ügyvéd, ezenkívül 10 választó nevében *Szendvéri Henrik* ugyancsak szolnoki ügyvéd jelent meg mint védő.

Mandel Sándor első sorban *Zrumetzky Béla* részrehajló eljárását ismerteté. Az elnök a Kreutzer-választásokat a választás napján olyképpen helyezte el, hogy azok a *Kiss Ferenc* kortestanyája előtt egy alkalommal emelt deszkatal mögött mehettek csak a választási helyiségbe, ahol is a *Kiss Ferenc*-párti kortestest vezetgetéssel és fenyegetéssel igyekeztek átírítani őket pártjukba. A választás érvénytelensége előjából felhozta a következő vesztegetési, etetés-itatási eseteket. *Toth János* jászalszentgyörgyi főjegyző felhívta magához a választókat és kijelentette nekik, hogy ha *Kreutzer*re szavaznak, felemeli az adójukat, de ha *Kissre*, akkor leszállítja. *Kiss Ferenc* az alsósi közbirtokosságunk megígérte, hogy ha reá adják szavazatukat, kieszközi, hogy a városnál régóta heverő és őket illető 5000 forintnyi illetékvisszatérítés nekik mielőbb visszatértesse. A megvesztegetéseket tökéletes rendszerességgel, meggondotsággal, szervezeten vitték keresztül. Szolnoki intelligens uri emberek, feljagadott kortestek és a képviselő fiaik vezették a vesztegetés munkáját. Fel volt osztva közöttük az egész város és a kerületbe tartozó községek. Több mint 40.000 koronát fordított *Kiss Ferenc* vesztegetési, etetési, itatási költésekre.

Az elnök konstatalja, hogy az írásbeli beadott petícióból a kérvényező képviselője több pontot nem hozott fel beszéde folyamán.

Nagy Dezső védő: Egyáltalán nem felel meg a valóságnak, hogy a választási elnök a *Kiss*-párt előnyére és a *Kreutzer*-párt hátrányára állította fel a kordonokat. Valamint az is légből kapott koholmány, hogy egyáltalán valami befolyást gyakorolt volna a választásra, hogy az *Kiss Ferenc* javára döljön el. A *Kreutzer*-pártiaknak nincsen semmi okuk panaszra; ha valaki, úgy csakis a *Kiss Ferenc*-pártiak panaszkozhatnak, mert éppen ellenkezőleg, az utóbbiak voltak rosszabb helyzetben. Semmi olyan tény nem tudnak bizonyítani az ellenfelek, amely az erőszakoskodásra vonatkoznék. Az sem igaz, hogy a *Kiss*-pártik elidogosták a választókat. A petícióban nincsen megemlíve, hogy ki fogdosza össze a választókat. Azt a vádat is meg tudja semmisíteni, amely szerint a választási elnök a *Kiss*-pártiak az ugnovezett összeköttetést fenntartó bizalmi lérfiak részére sokkal több igazolványt állított ki, mint az ellenpártiak. A vesztegetésekre, etetés-itatásra vonatkozó vádak nem képezhetik a bizonyító eljárás alapját. A kérvényező a vesztegetéseket illetőleg azt akarják bizonyítani, hogy a képviselő részben benők. Ezt a vádat általánosságban állítják óta de nem mondják meg, hogy mik azok a tények, amelyekből a részesség jogilag dedukálható volna, annál kevésbé nevezik meg az ezen tényekre vonatkozó bizonyítékokat. Egész általánosságban állítják oda a vádakot és a Kuriára akarják bizoni bizonyítékokat kinyomozását, ami ellenkezik az 1899. XV. törvényeik 23. §-ával, amely a kérvényezőkre rakja azt a terhet, hogy a bizonyítékokat kinyomozzák és a kérvényben felhozzák. Ha minden kérvényben felhozott tényeknek igazolását szolgáló bizonyítékokat a Kurianak kellene beszerezni, akkor a Kuria nyomozó hatósággá alakulna át. A védő kéri a bizonyítási eljárás mellőzését és a petíció visszautasítását.

A Kuria délután 2 órakor hirdette ki a határozatot, amely a *bizonyítást elrendeli*.

Az indokolás szerint három irányban kellett megindítani a bizonyítási eljárást. Először *Zrumetzky* választási elnök ellen, mert a kérvényező oly határozott tényeket sorolnak fel amelyek arra engednek

nak! — mondok neki, — hanem jere be a szobába! A kártya mindent megmond.

Están a fazék bort hozta. Agneska a csikos tarisznyával lépdelt előttünk. A szobában az asztalra helyeztem a bünjeleket. A sóhajtozó papot biztattam, hogy a cselédek értsék.

— Ne busuj, tiszteletes barátom! A kártya szóról-szóra elmond mindent, csak olvasni kell tudni. En tudok.

A két cseléd nagyot sóhajtott előttünk, de nem szóáltak. Hozzáálltam a munkához.

— Emelj, Agneska leányom! . . .

— Jaj, jaj! Nem emelek én, enstálom! Száradjon el a körömöm, ha emelek! . . .

— De emelj, mert a kártya annélkül is elmond mindent. Hát emelj! . . .

— Inkább elmondom, de nem emelek . . .

— Beszélj hát, leányom.

— A nu! Ió szón a nagy kakaspulykát nem a róka vitte el . . . En küldöttem baza . . .

— No, lásd, meg tudod mondani. Még jobb így, mert a kártya ugyis megmondta volna . . . Emelj, Están!

— Nem én, enstálom! Inkább a lábamnál fogva akaszszanak fel, mégsem emelek.

— Nincs azért baj, Están. Emelek én helyetted. Beszéljék én helyetted a kártyából!

— Jaj, csak a kártyát tegye el, enstálom, hogy forduljon meg a sírjában, aki feltalálta . . .

— Dehogy teszem le. Igazat mond ez!

— Inkább beszéljék, enstálom . . .

— Az már más. Hát beszélj! Különben a kártyát vetem és az sokkal többet mond! . . .

— A zsák buzát a folyosóról én vittem volt el a tavaszon. Abból vettem az új harisnyát, meg az Agneska hajába pántlikát . . .

— Ez is jól van. Emelj Agneska!

— Jaj! jaj! csak azt a kártyát vigyék ki a házból, enstálom, mert én félek tőle . . .

— Ne félj, nem haraj! Csak emelj!

— Jaj, enstálom, mindjárt kiráz a hideg tőle. Vigye ki, mert mindent elmondok . . .

Dehogy tettem le az igazmondó kártyát a kezemből, amíg nem tudtam mindent. Szakadatlanul kevertem a vallatás alatt és azok reszketve beszéltek.

A tüstölt sonkát együtt lakmározták fel és került elő a vallomáson líba, ruca, kappan, kalács, üveg borecet, zsák alma, hosszú kolbász és a végén egy ezüst kanál is. Alig értünk a végére, oly hosszú volt a sor. Az én jámbor tiszteletes barátom szerencsétlenül volt téve az igazság földérisztésével, de attól kezdve csak kettecskén fogyasztottuk a bort. A cselédek elkergette és többé nem fogad panitit.

Később elmondottam az én kártyatudományom mibenlétét és ő mosolygott rajta. Hanem nem ilyen csöndesen esett a dolog vége. Zajos napjaim következtek.

A kártyavetésnek hirtelent a városban és a város valamennyi kárvalottja szaladt hozzám könyörögve, rimánkodva, hogy én értek hozzá, jobban, mint senki más a világon, hát vessem ki az ő kárát. Ha vonakodtam: fizetést ígértek. Visszautasítottam: fenyegettek . . .

S mindezekben az én tiszteletes barátom mulatott a legjobban, hanem nem sokáig bírtam a dícsőséget. Tudós hírnevemnek ez az eredeti história vet véget, mert ebből megutadják a kártyatudományom titkát s még a végén el sem hiszik?! Pedig ez csakugyan igazi, megtörtént góbóság.

Három dolgot

vegyünk gyermekeinknek karácsonyra:

KÖNYVET

KÖNYVET

KÖNYVET.

következtetni, hogy Zrumetzky választási elnök megvette azokat az intézkedéseket Kiss Ferenc pártja érdekében. Másodsor azokra a vesztegetésekre vonatkozólag, amelyekre nézve a petíció azt állítja, hogy a képviselő részes bennök. Harmadszor az etetés-ításhoz nézve.

A vizsgálattal a budapesti királyi táblát bízták meg.

KÜLFÖLD.

A király rokona. Konstantinovic szerb ezredes, Sándor szerb király rokona, ma a következő levelet intézte egy bécsi lap szerkesztőségéhez:

Mintthogy Magyarországon vadászatot voltam, csak későn értesültem a szerb szenátusnak arról az üléséről, amelyen Vuics miniszterelnök azt jelentette ki, hogy én *folymodtam Sándor királyhoz, hogy engedje meg visszatérésemet Szerbiába.* Érthetetlen, hogy Sándor király ennek a kijelentésnek fölhatalmazta volna Vuics miniszterelnököt s különben is a leghatározottabban kijelenthetem, hogy az egész dologból *egy szó sem igaz.* Sem írásban, sem szóban nem kértem a királyt, hogy visszatérhessek Szerbiába. Nevezze meg a miniszterelnököt az illetőt, aki az ő nevében a királyhoz ezzel a kéréssel járult. Ha Vuics ezt nem teszi, úgy egész Szerbiát és a Szerbia ügye iránt érdeklődőket félrevezette.

A német császár és a cár. Berlinből jelentik, hogy az orosz trónörökös ottani tartózkodása nem nagyon foglalkoztatta a közvéleményt. A politikai körökben azonban a *német-orosz viszony fokozatos javulását* látják benne. Ez a javulás a danzigi találkozóztól datálódik, mert azóta ismét *állandó a levélváltás a két uralkodó közt.* A jó viszony egyik bizonyítéka volt Bülownak a parlamentben tett, Oroszországra vonatkozó elismerő nyilatkozata is. Mindebből az tűnik ki, hogy a danzigi találkozó *sokkal fontosabb momentum volt,* semmint akkor hitték, mert a két uralkodó közti viszony akkor kezdett javulni. Azelőtt a két uralkodó, illetve a két állam közt meglehetősen feszült volt a viszony.

Kréta sorsa. A török lapok ma foglalkoznak először a krétai kérdéssel és azt mondják, hogy a berlini szerződés szignatárius hatalmasságai éppen most biztosították a török kormányt, hogy a *statusquót és a szultán szuverenitását a szigeten fönntartják.* Autentikus jelentések szerint a négy krétai szignatárius hatalmasság már előbb tett ilyen kijelentéseket és nem most, amint a török lapok állítják.

A délafrikai szabadságharc.

Johannesburg, december 19.

November 23-án tudvalevőleg halálra, illetőleg életfogytig tartó kényszermunkára ítélték Werneck és Meyer börtönreket, mert a koncentrációs táborokban lévő burokokat a semlegességi eskü megszegésére akarták rábírní. Tegnep és ma ebben az összeesküvésben való bűnrészeség miatt még két ember fölött láttak örvényt. Nevük *Jahn és Cock.* A felségérsítésben nem találták őket bűnösöknek, de igenis az ellenséggel való árulós összeköttetésben, amennyiben híreket adtak egy harcban álló boernak, aki titokban Johannesburgba jött, továbbá a semlegességi eskü megszegésében. Az ellenséggel való összeköttetésre vonatkozó ítéletet jóváhagyás végett beküldték Lord Kitchennek.

Laurence-Marquez, december 19.

A brit főbiztos megbízottja és Mozambique portugál főkormányzója ma itt olyan egyezményt írt alá, amely a delagoai vonalnak az általános forgalom számára való megnyitását rendeli ugyanazon feltételek mellett, amelyek a háború előtt érvényben voltak és megengedi, hogy portugál területeiről bennszülötteket hozzanak be bányamunkásoknak. Az egyezmény azonnal életbelép.

London, december 19.

A Daily Telegraph jelenti Johannesburgból 16-iki kelettel: A johannesburgi állapotokat illetőleg az utolsó hónapok folyamán figyelemreméltó *javulás állott be.* Az üzletek nyitva vannak és telve vannak áruval. Az utcákon jól öltözött asszonyok és gyermekek járnak-kelnek. Az üzlet és a forgalom napról-napra élénkebb lesz.

London, december 19.

A kormány tekintve a délafrikai helyzet fejődését, a gárdadandárnak *ezer embertől* január közepén a harctérre szándékozik küldeni, hogy az órházrendszert kiterjessze és hatásosabbá tegye.

London, december 19.

A Reuter-ügynökség azt jelenti Johannesburgból, hogy az ottani értéktőzsde e hó 17-én megnyit.

Brüsszel, december 19.

Krüger megcáfolja azt a hírt, hogy az európai kormányok, a Vatikán és a boer vezérferfiak között tárgyalások indultak volna me a béke érdekében. Krüger kijelenti, hogy mindaddig szó se lehet tárgyalásokról, míg Angolország nem hajlandó biztosítani a boer köztársaságoknak a teljes függetlenséget. Az sem igaz, hogy a boerok készek lemondani *Vit-Faters-randról* az angolok javára.

Birmingham, december 19.

Lloyd George boerbarát parlamenti tag tegnep este beszédet akart tartani egy liberális gyűlésen. A közönség azonban nem akarta meghallgatni s meg akarta ostromolni a szószóki emelvényt, de a rendőrség megakadályozta benne. A gyűléstermen kívül nagy néptömeg gyűlt össze, amely a ház valamennyi ablakát beverte s olyan határozatot hozott, amely a *kormány politikáját helyesli.* Lloyd George rendőrnekek öltözve menekült me a nép dühe elől. A rendőrség botlalt verte szét a néptömeget. *Egy ember életét veszítette,* többen megsebesültek. Harminc embert letartóztattak.

HIREK.

K ö d .

Téli reggel. Sűrű köd tesped a város fölött, elmerül benne a baktató bérkocsi, a száguldó villamos s a földszint munka után siető sokasága.

Járom a ködöt. Hova tűntek a hatalmas paloták, a ragyogó tükörablakok s a lámpák reszkető sugárvirágai? Hova lett ez a zugó, hatalmas város, melynek derült időben annyi színe, annyi hangja van? A színek sokasága elhervadt, a hangok ereje beleszűnt a ködbe, — a város, a nagy város elmerült.

Vajjon mit takar eme rejtelmes, sötét ködburkolat? Ugy érzem, hogy Budapestnek ez az igazi hangulata. Köd illik ehhez a szomorú, kietlen, szegény városhoz. Mert csak a büszke nemzeti érzés hatalmas fellobbanása, ezer keserves évnek minden elfojtott álma, a többi világhatalommal való nagy versengés szuggereáltatta belénk az érzést, hogy ez a mi szép városunk ragyogó is, pompás is.

Járom a ködöt. És elnézem a paloták ablakosát. Vajjon esupa gazdag ember-e, aki az első emeletet lakja? Csupa dus kereskedő és jól fizetett hivatalnok? Oh nem! Szerencsétlenül nevelt emberek, akik azt tanulták, hogy földolog reprezentálni, mert a gazdagságban való hit neveli a hitelt, s akik azt tanulták, hogy nálunk csak külsőségek viszik előre az embereket. Hitelből épültek a házak, hitelből butorozták be a csillogó lakásokat, az elsején járó fizetést hitel emésztí föl, azután jön az új kölcsön és egészen a sirig tart e szomorú perpetuum mobile. *Potemkin* meséje elevenedik fel előttem, ha belebámulok a ködbe és látom messziről a virágzó város ormaít és sötétlő kupoláit.

Menjetek csak közelébb és összeomlik a hatalmas város és elétek tárul a szegénység bus képe. Oh, mily kevés a reális valóság és mily gazdag az álloreás áltatás. Tekintetek a felsőbb emeletekre, ahol butorozott szobák és hónapok ágyak kiadók, és megtudjátok, kik járnak oly díszesen az utcákon s a korzók híusága miből él otthon. Csak egyetlen egyszer menjetek butorozott szobát keresni és megösmertitek a várost. Szinte sir a szegénység, de az asszony kipofozza a cselédet, ha nem mondja neki: Nagysága! s ha délre nincs is ebéd, este ott kell ülni a kávéházban, hogy hallhassuk a vidám katonazenét.

Pedig az esti derűs, kipirult arcu, csillogó szemű sokadalom milyen fáradt, fakó és szomorú a nappal viláosságában. A pénz keserves küzdelmét vivja, de nincs ereje gátat vetni a fényüzések hajlamának, nem tudja belátni, hogy minden kamat csak tőkéből származhatik.

Járom a ködöt. Künn elhagyva a paloták sorát, lakik a másik szegénység. De ez legalább becsületes. Itt senkisésem resteli, hogy

nem adatott neki földi javakban válogatni; nincsen háború a ragyogásért és a munka mellől olykor dalolás is hallik. Ez a nép tudja és vallja, hogy szegény. Oh, ha azt is tudná, hogy a korzók hiu pompája javarészt szintén csak képmutatás, talán jobban örülné az életnek, mert hiába tagadjuk, önzök és irigyek vagyunk mindahányan.

De jó a köd s egyképpen borít el mindent.

N.

Budapest, december 19.

— BUDAPESTI NAPLO. December 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Dr. Konkoly Thege Miklós miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselő ma Stuttgartba utazott, hogy a württembergi királynak megköszönje a württembergi koronarend középkereszét, melyet neki a csillagászat és a meteorologia terén tanúsított érdemeiért adományozott.

— Egy főherceg aranylakodalmá. Rainer főherceg és felesége, Mária főhercegnő aranylakodalmá alkalmából — mint Bécsből jelentik, — a bécsi császári palotában fényes diszlokoma lesz. A jubiláris házaspár frigyét február 21-én délelőtt a Hofburg kápolnájában az udvari lelkész újból meg fogja áldani. Ezen az egyházi szertartáson a királyon és a királyi haznak számos tagján kívül jelen lesz még a Rainer főherceggel rokonságban álló olasz királyi háznak, ugyszintén a szász királyi családnak több tagja. A német császár valószínűleg képviseléstíni fogja magát az ünnepeken. A bécsi egyetem Rainer főherceget aranylakodalmá alkalmából diszdoktorrá fogja fölvátni és az erről szóló oklevelet az ünnepele napján fogják átadni a főhercegnek.

— Nemesi előnév. A hivatalos lap mai száma közli hogy a király Neugebauer Lászlónak, a kiváló Petőfi-lorditónak magyar nemessége épségben tartása mellett az *aszódi* előnevet adományozta.

— Kiténtetett katonatiszt. Megírtuk annak idején, hogy Székesfehérvárott egy őrjögő katona megsebesítette Gitting Vilmos 69-ik gyalogezredbeli főhadnagyt. Gitting főhadnaggy fölépült s most a király elismerését jejeztette ki a bátor főhadnagynak és a *signum laudis*-szal tüntette ki. Azonkívül a király magánpénztárából kétezer koronát ajándékozott a főhadnagynak, hogy teljes fölgyógyulásáig tüdőhessen.

— Kétyl-lakoma. A budapesti orvos-klub tegnep este diszlokomat rendezett elnök-igazgatójának, Kétyl Károly orvosnánának tiszteletére, abból az alkalomból, hogy udvari tanácsosá nevezték ki. A földiszított klubhelyiségben megjelentek a magyar orvosvilág előkelőségei és a tagok közül mintegy kétszázan. Az első pohárköszöntőt Bárony János orvosnánár társízagató mondta. Az ünnepelet köszöntötte föl és érdemeit méltatta. Ugyanezt cselekedte dr. Hodossy Gedeon klubgazda talpraesett beszéd keretében. Kétyl Károly orvosnánár, udvari tanácsos melegen köszönte meg az orvációt és azt a ragaszkodást, amelylyel a klub tagjai iránta viseltetnek. A társaság vig muzsikaszó mellett a késő éjszakai órákig maradt együtt.

— Fodor József utóda. Az orvosgyetem néhai nagynevű tanárának, Fodor Józsefnek tanszéke, a közegészségntani katedrára dr. Liebermann Leó nyilvános rendkívüli tanárt még e hó folyamán kinevezik. Liebermann a második föl évben már mint rendes tanár tartja meg előadásait.

— Pályázat a Nobel-díjakra. Csak e napokban osztották ki a Nobel-alapítvány díjait s ime, máris új pályázatra hívják föl az emberiség jöltevőit. A most kibocsátott felhívás értelmében a díjazásnál azokat veszik figyelembe, akiket érdemes jelölteként az ajánlásra jogosított egyének vagy testületek 1902. február elsőjéig a norvég stortingnak bejelentenek. Ajánlási joggal bírnak: 1. a norvég Nobel-bizottság tagjai; a különböző államok kormányának vagy nemzetgyűlésének tagjai; 3. az interparlamentáris bizottság tagjai; 4. a nemzetközi békebizottság tagjai; 5. az Institut de droit international; 6. az állam- és jogtudományok, továbbá a történelem és filozófia egyetem tanárai és végül 7. azok az egyének, akik már egyizben Nobel-féle békedíjat nyertek. A díjra testületek és intézetek is pályázhatnak.

— Kiténtetett alispán. A király a személye körülí magyar miniszter előterjesztése folytán Karácson Gyulának, Bács-Bodrog vármegye alispánjának, a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a királyi tanácsos címet díjmentesen adományozta.

— Jötköny hagyományok. A minap elhunyt Gorove Jánosné földbirtokosnő, gattájai Gorove László országgyűlési képviselő édesanyja, végrendeletileg a

következő jótékony célokra hagyományozott nagyobb összegeket: A Magyar Írók Segélyegyletének 2000 koronát, a Budapesti Vakok Intézetének 1000 koronát, a Budapesti Nőképző Egyesületnek, a Magyar Gazdaszervezők Országos Egyesületének és a Befektetés Kórházának egyenként 600 koronát, a Budapesti Gyermekórnáznak Gorove Mariska, báró Uray Bálintné nevét viselő egy ágyalaptárára 400 koronát, a bereg-surányi katolikus templom részére 400 koronát, Piskolt Okány, Gattája és Erőmihályfalva közönségének szegényeinek közegyeint 200 koronát. A hagyományokat most osztják ki a jótékony egyesületek közt.

— **Orosz északarki expedíció.** Az orosz haditengerészeti minisztérium vezetője a Szárja hadihajó parancsnokától, Mathissen hadnagytól Irkuckból táviratot kapott, amely szerint a Szárja, Toll orosz északarki expedíciójának hajója, a taimiri öböl nyugati partján való telelés után szeptember 1-én a Cseljuszkint-fokot érintette, azután az új-szibériai szigetektől északra 77°32'ig hatolt, majd a Bonnet-sziget felé közeledett, de a jég miatt nem tudott tovább haladni. Szeptember 24-én a hajó vasmauskát eresztett a Nerkinszki-öbölben, ahol telet. Kosztalnoj-szigeten az expedíció a Toll-éle expedíciónak Voloszevics vezetésével álló csapatával találkozott. A Szárja hajón minden rendben van.

— **A bejelentő-hivatal új otthona.** Régi panasz az, hogy a főkapitányság épülete semmiképp sem felel meg a követelményeknek. Az új bővírdi perrendtartás pedig megkérte a rendőrség munkáját a személyszállítás mellett természetesen helyről is kellett gondoskodni. Rudnay Béla főkapitány most valahogy segített a bajon, ugyanis a főkapitányság földszintjén levő bejelentő-hivatalnak új helyiséget bérlet ki az Akadémia-utca 3. szám alatt lévő ház földszintén 14.000 korona évi bérért. Így a bejelentő hivatal is megfelelőbb, nagyobb otthonot kap, a rendőrség is helyezés jut az épület földszintjével. A bejelentő-hivatal valószínűleg már február 1-re átköltözik, a bejelentő-hivatal helyére pedig a második emeleten levő titkos rendőrököt helyezik el. A detektívek mostani helyisége pedig a büntügyi osztály rendelkezésére fog állani.

— **A fővárosi orvosok adója.** A Budapesti Orvosok Szövetségének választmányja tisztelget meg Gaszner Pál osztálytanácsos, fővárosi adófelügyelőnél. A küldetés vezetője, Babarezi-Schwartz Ottó udvari tanácsos, szövetségi elnök hosszabb beszédben eseteit a fővárosi orvosok többségének rossz anyagi helyzetét. A választmány arra kérte a fővárosi orvosok nevében az adófelügyelőt, hogy a közelebbi új adókvótáknál körültekintő, igazságos és méltányos eljárással röjje ki az orvosokra eső terheket. Az adófelügyelő azt válaszolta, hogy a kincstár érdekeinek szemmel tartása mellett figyelemmel lesz az orvosok adózó-képességére is. Felmerülő jogos panaszok esetén kéri az orvosokat, hogy bizalommal forduljanak hozzá, mert ő minden sérelmet méltányolni fog és orvosolni kész.

— **A rendőrség számvétele.** A rendőrség elnöki osztályában január elsején érdekes változások történnék. Ekkor kezdődik ugyanis meg működését a rendőrségi számvételezés és ugyanezkor megszűnik a rendőrségi gazdasági osztály. A számvételezés vezetőjével Gogolak József, volt gazdasági tanácsos bízták meg, akit a belügyminiszter főosztályánál is vezette ki. A rendőrség gazdasági ügyeit dr. Pekáry Ferenc rendőrkapitány végzi el. Pekáryt a főkapitány a büntügyi osztályból az elnöki osztályba helyezte át, a helyét pedig a büntügyi osztályban a fogalmazói karból kinevezés után töltik be.

— **Ifjúsági matiné.** Az Egyetemek Kórház-Egyetele és az Altalános Egyetemi Segély-Egyület által a jövő év január 12-én rendezendő nagyszabású jótékonyok matinéja nagyban fogynak az előkészületek. A védnökséget eddig ellágták: gróf Csáky Albinné, gróf Pallavicini Edéné, gróf Apponyi Albertné, dr. Wassics Gyuláné, Lipthay Sándorné, Hubay Jenőné és Tótsy Bélané. A közreműködésre sikerült megnyerni Hubay Jenő hegedűművészt és Bendiner Nándor zongoraművészt is.

— **Pánik a színházban.** Nagy riadalom zavarta meg a debreczeni színház tegnapi előadását. Valaki rossz tréfából, vagy véletlenségből a színház egyik páholy-nyitogatónóját bezárta a folyosó egy meléki helyiségébe. A fogoly dörömbölni és jajveszékálni kezdett, úgy hogy ezt az egész nézőtérben meghallották, a páholyokból többen kiszaladtak, majd a földszint közönsége mozgolódtott, míg végre valaki tüzet kiáltott. Erre aztán kitört a pánik, a közönség az ajtó felé menekült, a színészek kiszaladtak a színpadra, a karmester leugrott a pultról s a zenekar vele iránykezelt kiéle, sőt még a sugó is kibújt a rejtékből. A pánik közepette aztán Publig Ernő tüzoltó parancsnok-helyettes a színpadról kijelentette, hogy nincs semmi baj, csak a jegyszédőnt csukták be. Ezt aztán élénk derűség közt vette tudomásul a közönség, mire folytatták az előadást.

— **A földmívelésügyi miniszter a központi tejesarnokban.** A Budapesti Központi Tejesarnok Szövetkezet mintaszerűen berendezett telepén ma este látogatást tett Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter. A miniszter tüzetesen megnézte a telepet és távozásakor a legnagyobb meglepődéssel nyilatkozott a szövetkezet új rezsimjének szemmel látható eredményéről: a modern berendezésről, az újításokról és a közegészségügyet szolgáló remek alkotásokról.

Este tíz órakor érkezett a földmívelésügyi miniszter Pirkner János állategészségügyi főfelügyelő és Szerban János tejgazdasági főfelügyelő kíséretében a Budapesti Központi Tejesarnok Szövetkezet Rottenbiller-utcai telepére. A nappali világosságban tündöklő telepen együtt volt már ekkor a szövetkezet vezetőisége és tisztikara. A minisztert gróf Keglevich Gábor, a szövetkezet érdemes elnöke üdvözölte, amire Darányi meleg szavakkal válaszolt. Az elnök a telepen bemutatta a miniszternek a szövetkezet vezetőiségének jelenlévő tagjait. Ott voltak: báró Harkányi János, Barcza Károly, Reusz Henrik, Szemere Huba s Kuszler Henrik igazgatósági tagok, Gerlei Lajos s Jakovovich Zsigmond igazgatók, Delej György irodafőnök, Világhy Gyula Goldmann Mihály, Györgyey Illés, Beer Henrik s domonyi Domonyi Ödön felügyelő bizottsági tagok. Az ismerkedés után megkezdte a miniszter az óriási telepen való sétáját. A tejkészítési csarnok mintaszerű berendezését tekintette meg legelőször a miniszter, behatárolt érdeklődött a kezelés részletei iránt és figyelő érdeklődéssel hallgatta a szakemberek magyarázatokat. Ebben a csarnokban veszik át a beérkező tejet, s itt készült az analízis révén a mintákat. Innét a hűtőbe, a vakjelesztő helyiségbe ment át a miniszter. Soká időzött a miniszter a gyermektejesárnyban, amely tuberkulizistól mentes tehén tejet dolgozza föl, szaksavval megszáradtadik itt a tejet a kazeintól s tejoukrut adnak hozzá; a szövetkezet gyermekek-készítménye előrendű s mint ilyen orvosi körök is melegen ajánlják. Az egész telepen, mely naponta 40.000 liter tejet szállít, serény munka folyt s a miniszter láthatólag gyönyörködött a tömördek hőhőhűtás munkás és kézbőlítés munkáslány buzgótságában. A feldolgozási csarnok megtekintése után a társaság a palackozó helyiségbe ment át, ahol a maga közvetlenségében tapasztalható a telepen uralkodó rend és tisztaság. Az ivergős helyiségben minuciózus gonddal tisztítják a tejes üvegeket, a gépek és munkások munkája valóságosan ajánlja a telep tejenek fogyasztását. A gépházat a kazánházat és az izléssel berendezett irodahelyiségeket is megnézte a miniszter; sétája közben elismerő dicsőrelet adozott a vezetőiségnek. A gyermekek-árnyban dr. Székely Salamon és Kovács Lévegyeszek szakemberen megmagyarázták a gyermekek készítésének módját. Az egész telep átalakítása s följuttatása a szövetkezet új vezetőiségének érdeme. Az őszzel volt egy éve, hogy újjalakult a vezetőség, amely céljait tüzte ki a tejesarnok modern alapon való szervezését. Báró Harkányi János, az igazgatóság érdemes tagja és Goldmann Mihály a felügyelő-bizottság áradhatatlan buzgóssággal működő tagja mentek legelőször külföldi tanulmányútra és tapasztalataikat céltudatosan érvényesítették az újraszervezés munkájában, amelynek sikeréhez még más külföldi tanulmány is hozzájárult. Körülbelül egy teljes óráig időzött a miniszter a telepen amely valóságos világvárosi látványosság. Gróf Keglevich Gábor lelkes szavakban köszönte meg a miniszter látogatását. A miniszter ismét hangsúlyozta tetszését és megelégedését és örömei között megekaluzolást, mire éljenzés közben elhajtott. A szövetkezet vezetőisége ezután barátságos lakomára gyűlt egybe, amelynek során gróf Keglevich Gábor felkötöztötte a földmívelésügyi minisztert és a sajtó jelenlétével képviselőit. Az utóbbiak nevében dr. Kovács Dénes köszönte meg az üdvözlést. A szövetkezet elnöke a vezetőiség tagjait is éltette, akik valamennyien buzgó közreműködésükkel segítik elő a tejesarnok fölvirágzását.

— **Munkások és milliárdosok.** Newyorkban bizottság alakult arra, hogy egyesítést teremtsen a tőke és a munka között. Nehéz dolga lesz. A tőke is követelő és a munka igényeli is nőnek napról-napra. A bizottság elnöke Hanna szenátor, helyettes elnöke pedig Gompers. A bizottság tagjai között van Ireland érsek, Rotter püspök, Selwab, az acéltruszt igazgatója s néhány milliárdos és munkászvezér is.

— **Karácsonyi-ünnepek.** A budapesti kávéosk és kávésegek rendező-bizottsága tegnap tartotta meg a gyermekek fölrüházó ünnepét az Andrássy-utai Kivényi-éle vendéglőben. A kávé-ipartársulat tisztikara és a kávésegek betegsegélyező pénztárának az igazgatósága testileg jelent meg s számos hölgyvendég is volt ott. A bizottság ezáltal a szakipar szegénysorsu munkásainak a gyermekei közül hatvanhat látott el jó téli ruhával s gazdagon meg is vendégelte őket. A gyermekekhez Boschéti János belvárosi káplán intézett lélekemelő beszédet, míg a gyermekek közül két fiúcska és két lányka köszönte meg a jótéteményt.

— **Letartóztatott ügyvéd.** Bécsből jelentik, hogy a törvényszék ma letartóztatott egy Semek Emil nevű ügyvédet, aki a rabizott pénzeket elcsikkasztotta. Semeket már régebben le akarták tartóztatni, de betegséget színellett. Ma a törvényszéki orvos megvizsgálta és egészségének találta s ennek alapján azonnal letartóztaták.

— **Az egyetemi ifjúság és a dalosarnokok.** Az egyetemi ifjúság ma este ismét tüntetést a német dalosarnokok ellen s ma be is fejezte tüntetését, amennyiben elérte célját: mindegyik dalosarnoktulajdonos kötelezte magát arra, hogy megmagyarosítja oriumat. Ma este érkezetlet tartott ebben az ügyben az egyetemi ifjúság s az érkezetleten megállapítottak egy kötelező nyilatkozatot a dalosarnoktulajdonosok részére, amelyben kijelentik az illetők, hogy társulatakat megmagyarosítják és többé német előadásokat nem tartanak. Az ifjúság, mintegy 250—300 ember, először az Ujvásártéren levő Wertheimer-tele kávéházba ment a nyilatkozattal. Itt a kávé minden ellenkezés nélkül aláírta a nyilatkozatot s a fiatalabb egyetemi ifjúság legnyilvánosabb elvonult a Wekerle-kávéházhoz, ahol szintén kötelezte magát a kávé arra, hogy többé nem tart német előadást. Onnan a Stefánia-kávéházba vonult a tömeg. Itt egy kis sajnálatos incidens adta elő magát. Az ifjúságot ugyanis itt már rendőrség várta és Diener Ákos kerületi kapitány, aki civilben volt, nem akarta a fiatalokat beereszteni a kávéházba. Diener kapitány megnevezte ugyan magát a fiatalok előtt, de kijelentését a hátrább levők nem hallották s így történhetett, hogy az egyik hevesvéri ifjú nekiment a kapitánynak s megfogta a mellén a kabátot. Már-már üszszelüközésre került a dolog a rendőrség és a diákság között, amikor odaért Krescsányi kapitány, az új detektívönök és neki sikerült lecsendesíteni a háborgó elemeket. Ugy a Stefánia-, mint a Sport-kávéház tulajdonosai aláírták a nyilatkozatot s ekkor a Tátra-kávéházba vonult a diákság. Itt már egy sereg rendőrvárta őket Tóth Lajos kerületi kapitánnyal és Fasching rendőrfelügyelővel; de miután a fiatalok vezetője kijelentette, hogy szándékuk békés, beengedték őket a kávéházba. Griner Jakab, a kávéház-tulajdonos a legnagyobb készséggel aláírta a nyilatkozatot, sőt becsinátot is kért az egyetemi ifjúságtól a mulkiori inzultusért. Az ifjúság megelégedett ezzel az elégtellel s innen a Mandl-kávéházba ment, ahol a kávé szintén aláírta a nyilatkozatot. A fiatalokat minden kávéházban a Kossuth-nótával fogadták s a Rákóczi-indulóval kísérték ki. A vezetőjük kijelentette, hogy most már élálnak a további tüntetéstől s nyugodtan utaznak haza a karácsonyi szünidőre. A kávéosk által aláírt kötelező nyilatkozatot nemsokára egy memorandum keretében át fogják adni a főkapitánynak. A tüntetés éjféli tizenkét óra után ért véget.

— **A posta karácsonya.** A budapesti postagazgatóság, hogy a karácsonyi és újévi ünnepnapok rendkívüli csomagforgalmát kellően lebonyolíthassa, a közönséget a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályok megtartására figyelmezteti. Szem előtt kell tartani főleg, hogy pénz, ékszert más tárgyval vessz-csomagolni nem szabad. Csomagolásra taladát, ússzöböl tont kosarat, viaszok vagy tiszta közönséges vásznat, kisebb értékű és csekélyebb súlyú tárgyat pedig erős csomagoló papirt kell használni. Vaszon- vagy papirburkolatú csomagot esomónküllüi zsinnegel kell többszörösen és jó szorosan átkötni, a zsinag keresztelési pontján pedig pecsétviaszkal lezárni. A pecsételésnél vésett pecsétnyomót használnak. A címzésnél a címzett vezetékes és keresztnevet, vagy más megkülönböztető jelzést (például ifjabb, idősb, özvegy), továbbá a címzett polgári állását vagy foglalkozását és lakóhelyét pontosan kell kiírni; a Budapestre és Bécsbe szülő küldemények címiratában meg a kerület, utca hátszám, emelet és ajtó jelzését is ki kell tenni. A rendeltetés helyének fizetés jelzése (vámrege) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzéses különönsen szükséges. A címet magára a burkolatra kell írni, de ha ez nem lehetséges, úgy a cím íratábláskára, bórdarabra vagy erős lemezpapírra írható, amelyet tartósan a csomaghoz kell kötni. A papírlapra írt címet mindig egész terjedelmében kell a burkolatra fölragasztani. Fölötte kívánatos, hogy ha a földadó nevet és lakását, továbbá a címirat összes adatait föltüntető papírlap legyen magában a csomagban is arra az esetre, hogy a burkolaton lévő címirat leessen, elveszzen, vagy pedig olvashatatlanná váljon. A küldemény bizottsági fölbontása után a jelzett papírlap alapján a csomagot mégis kézbesíteni lehessen. Kívánatos továbbá, hogy a földadó saját nevet és lakását a címirat felső részén is kiírtassa. A csomagok tartalmát és egy címiraton, mint a szállítólevélen szabatosan és részletesen kell jelezni. Budapestre és Bécsbe szülő élelmiszert, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyat (huzsnemű, szeszest itat) tartalmazó csomag címiratára, nemkülönböben az ilyen csomagra vonatkozó szállítólevélen a tartalmat minőség és mennyiség szerint ki kell írni. (például szalonka két kilogramm, egy pulka három kilogramm, két liter bor.) A tartalom ilyen részletes megjelölése a fogyasztási adó kivétele szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést is előmozdítja.

— **A vasárnap munkaszünet fölfüggesztése.** A kereskedelmi miniszter értesítette a Magyar Kereskedelmi Csarnokot, hogy tekintettel arra, hogy a karácsonyi ünnepekre, valamint az újévre szokásos be-

A t. c. közönség figyelmébe ajánljuk: **kitűnő, magyar fehér és vörös hegyi asztali pecsenye-pezsőt, finom ó-szilviumot és különlegesség gyanánt valódi tokaji borecetét.**

BORAINKAT, tokaji asszút és szomorodnit, ugyszintén min-

Radó és Társa Magyar borpince, Mérleg-u. 4. Fiókarudánk: Erzsébet-körut 56. (Royal-szállóval szemben.)

vásárlásokat a fogyasztóközönség nagy része rendszerint az ünnepeket közvetlenül megelőző napokon szokta eszközölni, megengedte, hogy a 22-ére és 29-ére eső vasárnapokon az ipari munka, illetőleg az adás-vevés egész napon át végeztessek.

— **Halálozás.** A bírói-, ügyvédi-kar és jogász-közönség imponáns részvétele mellett kísérték ma délután 3 órakor utolsó útjára Székács Ferenc kuriai bírót a kiváló jogtudóst. Az alkotmány-utcai grófházban már kora délután nagy résztvevő közönség gyülekezett.

Ott voltak: *Plósz Sándor* igazságügyminiszter, *Bernáth Géza* igazságügyi államtitkár, *Vörösmarty Béla* kuriai másodelnök, *Hammersberg Jenő* koronaujgyűző, *Katona Béla*, *Baumgarten Izidor*, *Tassy Pál*, *Szerényi Kálmán* koronaujgyűző-helyettesek, *Székely Ferenc* főügyész, *Sárkány József* nyugalmozott táblai alelnök, a Kuria bírái teljes számban, valamint számos ítélőtáblai bírósági. A budapesti büntetőbíróvárszék *Zsitvay Leó* elnök, a budapesti polgári törvényszék *Horváth Ferenc* vezetése alatt jelent meg; az ügyészi kart *Geguss Gusztáv* főügyész helyettes, a budapesti királyi ügyesség vezetője vezette. Testületileg jelent meg a budapesti ügyvédi kamara választmányja *György Elek* elnök és *Friedmann Bernát* alelnök vezetésével, valamint a budapesti ügyvédi kör harminc tagja *Szövényi Lajos* elnök és *Gyöngyösi József* titkár vezetése mellett. A gyűlésbeszédet *Horváth Sándor* ág. hitv. evangélikus lelkesen mondta, változa a magyar igazságszolgáltatás nagy veszteségét *Székács* halálával. A jeles jogtudós földi maradványait a kezei sarkában helyezték örök nyugalomra.

Mendl V. Manó, a *Mendl Manó* fiai helybeli gazonalélt megalapítója tegnap elhunyt. A megboldogult neszora volt a budapesti gabonacsarnok, amelynek megépítésében kezdeményező részt vett, azonkívül a magyar gabonakivitel uttorfi közű is tartozott és humanitárius működése általános tiszteletet szerzett neki. Temetése f. hó 20-ikán délelőtt 9 órakor lesz a gyászházban (V. Mörög-utca 4. szám.)

Özvegy Oszkóczy Antalné, született *Maier Klára*, néhai *Oszkóczy Antal* negyvennyolcas érnagynak és az első magyar általános biztosító-társaság nyugalmazott tisztviselőjének özvegye tegnap este 72 éves korában meghalt. Az elhunyt asszonyt holnap délután 3 órakor temetik a Csalogány-utca 24-ik száma alatt levő lakásából.

— **Botrány Belgrádban.** Lapunk ma számában közöltük azt a nyilatkozatot, amelyet *Gyorgyevics* Vladan szerb exminiszterelnök nyilatkozott, amelyben védekezik az ellene irányuló gyanúsításokra és vádakra. Belgrádból most az ügy kinos folytatásáról érkezett hír. Az történt, jelentik, hogy *Gyorgyevics* Sándor miniszteri fogalmazó, *Gyorgyevics* Vladan fia, tegnap az utcán tetleg inzultálta *Marinkovics* Pál volt kultuszminisztert, atyjának megsértőjét. *Marinkovics* revolverből kétszer rálőtt, de nem talált. Ellenben az egyik lövés súlyosan megsebesítette egy armanenő fiút, *Marinkovics* Pál, akit *Gyorgyevics* Sándor nyitl utat kétszer arcul ütött, egészen fiatal ember és a politikai pályán máris nagy tevékenységet fejtett ki. Követési titkár is volt és *Gyorgyevics* Vladan, miniszterelnöksége idején, fölmertette állásától. Akkortól kezdve állandó öszkekötötésben állott az udvari körökkel és a Sándor király házássága után megalakult kabinetben ő lett a kultuszminiszter. Májusban lemondott a miniszteri tárcáról, minthogy miniszter-társaság, *Vasziacs* hadügyminiszter házásságtörés miatt pört indított ellene. Jelenleg a haladópart egyik agilis tagja. A botrány hőseit a rendőrségben kihallgatták s kihallgatása után szabadon bocsátották. *Marinkovics* párba jára hívta ki a fiatal *Gyorgyevics*-et, aki azonban a kihívást nem fogadta el azzal a megokolással, hogy *Marinkovics* nem őt, hanem atyját sértette meg.

— **Az alibunári főszoalagabiró ügye.** *Kajtár* Jenő alibunári főszoalagabiró, akit *Kajtár* miniszteri tanácsos állásától felfüggesztett, felkért bennünket is, más lapokat is annak a kijelentésére, hogy a vizsgálat csupán rendetlen pénzközelést konstatált és sikasztásról annál kevésbé lehet szó, mert vagyonos ember és az esetleg hiányzó összeg vagyonából teljes lefedeztet nyer. Eltűnésére vonatkozólag kijelenti, hogy ez a híresztelés alaptalan. A választásokon Nagybecskerekén volt s onnan Alibunára utazott, ahol most is tartózkodik. — *Kajtár* László miniszteri tanácsos pedig alaptalannak mondja azt a hírt, hogy a vizsgálat befejezésekor megelgedését tejezte ki *Kajtár* főszoalagabirónak és hogy csak egy névtelen följelentés következtében vette föl újra a vizsgálatot.

— **Robbanás a mértékhatékosított intézetben.** A mértékhatékosított intézetnek a jözevárosi pályaudvaron lévő helyiségében robbanás történt ma déli egy órakor. Az egyik benzinnel telt s hitelesítés végett oda vitt tizliteres üveg — eddig nem tudni, hogyan — felrobbant s a szertefolyó szesz nagy lánggal égett. A tűztől a közelben lévő, szeszszel tölthető üvegek is felrobbantak. Hamarosan értesítették a központi tűzörséget, amelynek sikerült a további robbanást megakadályozni. Szerencsétlenség nem történt. A tűz különösen azért volt veszedelmes, mert a helyiségben több spiritsusszal és benzinnel telt hordó is volt, amelyek ha felrobbannak, óriási szerencsétlenséget okoztak volna.

— **A zágrábi földrengés.** A tegnapielőtti földrengés oly erős volt, aminőt már esztendőnk nem érezték a zágrábiak. Pedig Zágrábban aránylag igen gyakori a földrengés. A tudósok azt hiszik, hogy ezeket a földrengéseket a víz által kimosott földrétegeknek beomlása okozza. A mostani földrengés alkalmával is úgy érezték az emberek, mintha lábuk alatt nagy mélységben óriási földtömegek még nagyobb mélységbe süllyednének. Hasonló földrengésekről már századok óta emlékeznek meg a város krónikái. A legéresebb 1510-ben volt, amikor a Márk-templom tornya is beomlott. A tegnapielőtti földrengés jelentékeny kárt nem okozott, de óriási pánik követte. A házak nagy része ugyan többé-kevésbé megromgálódott s különösen az ornamentika sok helyen letévedezett, de a leomló törmelék nem sértett meg szerencsés senkit. Az osztrák-magyar bank épületének párkányzatáról leesett három nagy kőalak; egy öreg ur éppen az épület mellett haladt s valóságos osoda, hogy a lezuhanó kő agyon nem zuzta. Az iskolákban, a földrengés éppen előadás alatt történt s az hihetetlen ijedséget és rémületet okozott. A tanítók és tanárok csönnesítették le azután az apróságot; sok szülő az iskolába rohant, hogy gyermekeit hazahozza. A posta- és táviró igazgatóságánál és a kórházakban hasonló pánik fogta el az embereket s az első pillanatban mindenki azt hitte, hogy elkövetkezett az utolsó ítélet. Az első lökés után egy órával egy második, de gyöngébb lökést érezték.

— **Szerencsétlenség.** *New Yorkból* táviratozók: *Salmaból* (Kalifornia) érkezett távirat szerint ott a Sokethern-Pacific vasut két expresszvonata összeütközött, mely alkalommal 12 ember életét vesztette és 50 megsebesült. Az észak felé menő vonat részben elégett. — *Pittsburgban* egy grárbán gázrobbanás történt, mely alkalommal 10 munkás odaveszett és 5 munkás súlyosan, közülük 3 halálosan megsebesült.

— **Székely cselédek.** A székelyek sorsát közelebről érintik azok a bajok, amelyekről a következő — hozsánk küldött — levél beszámol.

Az E. K. E. székely kongresszusa részéről — így kezdődik a levél — báró Felitzsch Arhur országgyűlési képviselő és Radnóti Dezso urak aláírásával ellátott gyűjtőlevelet kaptam, melyhez mellékelve volt polgármesterünk kísérő levele. Ugy a kísérőlevél, mint a gyűjtőlevél, megható szavakban eseteli a mi jó székelyeink sanyaru sorsát. Elmondják az akció élén álló jó urak, hogy a székely székely nép munka és kenyér nélkül van és hogy Románia karjaiba veti magát, ahol aztán elvesztett a magyar hazára nézve.

Hát erre volna énnekem egy szerény megjegyzésem! Most két éve itt Debreczenben akció indult meg, hogy a székely székelyek jóvalvaló lényait hozzuk le ide hozsánk, ahol is jóvalvaló, becsület és tisztesség családokhoz elszegődőnek, szép kis pénzre tehetnek szert, mely pénzen otthonmaradt családjaik egy kis gazdaságot s szerethetnek, hogy ne legyenek kénytelenek Romániába kivándorolni. Erínkezésbe léptünk egy székelyföldi körgyűzővel, aki akciókat nagyon üdvösnök találta. Mi pedig gyűjték állítottunk össze azon családoktól, ahova jöleltek a jöerkesű székely leányokat elhelyeztük volna. Sepsiszent-Györgyről idekerült községitanító, *Vántsa György* mindenképpen egyengette az ügynek az útját. És mi volt a dolganak a vége? Az, hogy egyetlen egy székely leány sem akart Debreczenbe, illetve idegenbe menni! En nagyra becsülöm a szülőföld iránti ragaszkodást, meg is tudom érteni a honvágyat. De akkor ne panaszkodjanak a jó székelyek, hogy munkát Romániába kell mennők! Éliszsem én, sőt tudom is, hogy a szép leányok és a derék ifjak Romániában többet keresnek, mint amennyit itt keresnek a még romlatlan erkölcsi civisvárosban és az Alldönd egyáltalában. De én azt hiszem, hogy a tisztességesen és becsületesen megkeresett falat kenyér mégis többet ér, mint a nem tisztességes módon megkeresett pecsenye. — De hogy a székely leányok és ifjak mégis inkább Romániába mennek szolgálatba, mint az Alldöndre, tehát az anyaországba: abból, sajna, azt kell tapasztalnom és következtetnem, hogy a székely leányok és ifjak nem igen csinálnak abból hazafias kérdést, hanem mennek oda, ahol nagyobb a bér. Vagy pedig sokan egyáltalában nem mennek szolgálatba?

Visszatérek a gyűjtőlevél kérdésére. Engem is megható, megdöbbentett a gyűjtőlevél kérdő szövege. Meg is indítottam a vezetésem alatt álló iskolában a gyűjtést. Amde engem egész életemen át az az elv vezérelt, amely a „segíts magadon és Isten is megsegít” közmondásban és példabeszédekben nyer kifejezést. Cseléd-ügyünk országzsereze oly aktuális kérdés, melyet legjobban a székelyek földjéről importált munkaerőkkel lehetne megoldani. Már ma a szakácsné, a szobalány, a takarító cseléd nagyobb ur, mint a gazda és gazdaszasszony együttvéve. Husz-huszonöt koronán alól már a vidéki városokban sem kapni cselédet. És milyen annak a cselédnek az erkölcsi?

Ha a házánál leánygyermek van, úgy jobb, ha cselédet nem is fogadnak. Amde a cseléd mégis csak kell, amoyan rossz szükség fizelet ellenség. Ha tehát néhány ezer székely leánnyal és ifjával mintegy új életet lehetne csepegtetni a miserábilis és immár türehetenné vált cselédügybe úgy mindkét részről segítene volna. A székely atyafiak sok parázspénzhez, mi pedig jó cselédkehez jutnánk.

Szíveljek meg azt székely atyánkfiai. Végeztél csak azt vagyok még bátor megjegyzésem: nem szeretném, ha léleérténekek és olya büntetnék fel felszólalásomat, mintha a gyűjtés ellen fordulna az. Adjon

ki-ki, amennyit csak adhat. Istennek ad, aki a székelyeknek ad és kétszeres a jótét, ha azt véreink érdekében tesszük.

Maradok az igen tisztelt szerkesztő ur tisztelője *Kuthy Zsigmond* igazgató-tanító, *Debreczenben*.

— **Merénylet egy alispán ellen.** Egy rövid újdonságunk már megemlékezett arról a csunya botrányról, amelyet *Mosonvármegye* volt alispánja, *Tóth Imre* inszenzált a tisztújítás napján, a választást megelőzőleg. *Tóth Imre* volt a néppárt jelöltje az alispáni állásra és minden jel arra vallott, hogy meg is választják a szabadalvúpart jelöltje, *Pogány Imre*, a mostani alispán és *Kulicszky Ernő* győri tanfelügyelő ellenében. De közbejött botrányos magaviselete *Pogány Imre* ellen, e miatt aztán leghivebb emberei is előfordultak tőle és *Pogány Imre* egyhangulag újra megválasztatott. Az ügyről magyar-óvári levelezőnk ma a következőket jelenti:

A tisztújító közgyűlés előtt ünnepi istentisztelet volt, melyen mind a három alispánjelölt résztvett. Mikor *Pogány* a templomból háromnegyed kilenc óra tájt a vármegye-ház felé indult, a vármegye-házzal szomszédos kapuban *Tóth Imre* várakozott rá. *Tóth Imre* amikor *Pogány* a kapu elé ért, előugrott, *Pogány* előtt kiköpött és égő szivarcsutkáját az alispán arcába akarta sütni.

Pogány József hidegvérrel kérdezte:

— Megbolondult én?

Majd megragadta *Tóth Imrét* s mikor ez ernyőjével az alispán szeme felé szurt, *Pogány* több ökölcspást mér *Tóth* arcára. Mikor pedig *Tóth* a belső zsebe felé kapkodott, az alispán, aki igen hatalmas termetű ember, attól tartva, hogy *Tóth* fegyvert akart előrántani, a szó szoros értelmében leütötte támadóját.

Az eset Magyar-Óvárt kinos feltűntetett. *Pogány* alispánt, mikor az incidens után a közgyűlésen megjelent, pártkülönbség nélkül zajos éljenzéssel fogadták. *Tóth* tettét pedig úgy ítélte a kijelölő-bizottság, hogy az ő jelöltiséget elejtette. A választás vége az lett, hogy *Pogány József* lett egyhangulag alispán.

Érdekes volt a közgyűlés lefolyása. A jelölő bizottság a botrányról azonnal jegyzőkönyvet tett föl, a már megtörtént jelölést megsemmisítette. Mikor pedig az elnökölő főispán felolvasta a kijelölő-bizottság jegyzőkönyvét, a közgyűlés eltilézőleg tudomást *Tóth Imre* tetteről.

Pogány József napirend előtt szóvá tette az ügyet és konstálta, hogy a néppárt az utolsó időben különösen durván támadta őt. Óriási hatással előadta, hogy a támadások titkos bujtogatóira könnyű rámutatni. Itt vannak, ugymond, a teremben. Az egyik fötisztelőndő ur, ki három év előtt nála járt, csuszott hegyes támogatásáért egy kis lila cingulusért. Ott ül a másik ur, aki a miatt eszedett pártfogásért, mert váltóit a magyar-óvári és mosoni takarékpénztárak visszatartották, a saját szakállára szerzett neki pénzt. A harmadik néppárti korifeus kormányparti jelölt volt, míg a biztos bukás előtt vissza nem lépett. Ine, nagy okuk van ellenségeinek a személye elleni hajszára. A vége az lett, mint fentebb már megírtuk, hogy a közgyűlés *Pogányt* választotta meg alispánnak.

— **Segítsd a székelyeknek.** Jó szívre valló, kedves sorok kisérőben *Herbacek* Ius és *Misike* (Kispest) 4 koronát küldtek hozsánk az ingyen tejsólt javára. A nemessivű gyermekek cukorra kapták ezt a pénzt, amelyet mi elküldtünk a székely gyermekek tejpenzére. Egy budapesti urnó, aki névtelenül óhajtott maradni, 6 korona 50 fillért és *Kolozsvári* Ferenc Csáktornayról 1 koronát küldött az Izabella-utcai tejsólt javára. Rendelteségi helyére juttattuk.

— **Küzdalem a bikával.** A szegedi vágóhídon tegnap megvadult egy bivalybika. Két mézároslegény bajoskodott azzal, hogy végezzen vele. Hatalmas taglósapásokat mértek a koponyájára, de nem bírták lejtetni. Az állatnak pedig sikerült eltérni a köteleket, amivel le volt kötve s aztán iszonyu bömböléssel kimenekült a vágóhídról. A rókusi állomásra ment s hogy valami alkalmas védelemhez jussan az üldözők ellenében, lefeküdt egy a vágányon álló mozdony elé. A mézároslegényeknek néhány erős vasuti munkás a segítségére ment s nagy tömeg bámulta a küzdelmet a sok ember és az állat között. Körülbelül háromnegyed óráig tartott, míg a kötelekkel sikerült megmozdítani az erős állatot. A megjelent rendőröknek elég dolgot adott távoltartani a kiváncsiak tömegét. Mikor a nagy bivalybika hatalmas lépésekkel, kissé tántorogva a kimerüléstől az állomás elé ért, a vér vastag csikokban görült alá homlokán és testén. Negyedóra pihentetés után szekérhez kötötték, de a szekeret lenkesítő lefordította. Nem tehettek hát egyebet, minthogy kötelekkel, ostorokkal a vágóhídig hajkurászták. A mézárosok most olyan erősen kötötték meg, hogy egész kényelmesen letaglózhatták. Még pár irtó atos csapat mértek a homlokára. A bivalybika összerogyott. Az egyik mézárossegéd ekkor az állat torkába vágott egy hosszú kést, mire a bivalybika még egyszer fel akart emelkedni, rugott is néhányat... Vagy öt percig élt még.

— **Ládás Beck.** Most rossz hírek érkeznek Beckről, aki ládában utazott New-Yorkba és majd meghalt. Hogy nem olyan szép szándéku, mint az első hírek mondták, röviden reklámhős és ingyenélő akar odakünn lenni. A dolgot különben a *Frankfurter Zeitung*nak írja meg a levelezője a newyorki rendőrség véleménye alapján. Ez a vélemény pedig úgy szól, hogy Beck János mázolólegény mindet a hibát csak azért csinálta, hogy a komédiás bédékban jó pénzért mutogassa magát. Az első hír úgy szól, hogy Beck elment a hajóval utasította vissza az erre vonatkozó igényesebb ajánlatokat. És ez a hír jobban esett nekünk. A vád folytatódáson az, hogy Beck, miután hamarosan meggyógyult a St-Mary-kórházban, most egyebet se tesz, mint reggeltől estig a színpadon és más halandóknak ezer meg ezer színdarabot beszél el az ő nagy kalandjáról. A komédiásbédék tulajdonosainak az ajánlatát mind ezideig csak azért nem fogadta el, mert nagyon drágán akarta csak eladni magát. A bevándorlási bizottság elutasította már a minap a sorsában, az igaz, de hogy miképpen, ez még titok. Ehhez a pontozás azt jelenti még a német újság levelezője, hogy a bódulatulajdonosok ajánlkozta a bizottságnak a letelepedés alapfeltételül megkívánt száz dollár lefizetésére. Súlyos adat, hogy Beck még Hamburgból levelet írt annak a fogadónak, akinek a címére feladta a ládát, s előre bejelentette, milyen ritka tartalma lesz annak a ládának, s majd meglátja, hogy nem jár rosszul, ha a ládát kinyitja, mert megérkezésének az első napján sok pénzt fog szerezni. Ez Beck János, a magyar mázolólegény bünlajstroma. Két forrásból érkeztek eddig a hírek, a homlokegyenest eltérők. Meg kell várni, melyik forrásnak nagyobb az igaza.

— **Míg eladta a tojást.** Egy Liptai Istvánné nevezetű asszony tojást vitt be tegnap Debreczenbe. Három kosara volt. Kirakta maga elé a Gyűrky-léleket előt és várta a vevőket. Vele volt a gyermeke is. Kétfétes kis apróságot, akit az ölében tartott. A gyermek eleintén csendesen bámult bele a világba, azután azonban elunta magát és torka szakadtából sirt. Az anyja ringatta, csitította, de hiába. Tovább nyugtalanzkodott. Egyszerre azonban elesenedett s most már zavartalanul folyt tovább a tojásvásár. A gyermek meg se mozdult, az anyja pedig örült a nyugalmának. Azt hitte, hogy elaludt. Lassan-lassan mind elaludt a tojás s az asszony ráért már arra is, hogy egy pillantást vessen a gyermekre. Rábajlott s meglepetésként a rémületen, nagyot visítva ugrott föl. A gyermek ajkai hidegek voltak, míg folyt az alku a tojásra, szép oszondosan meghalt az anyja ölében. Egy rendőr hirtelen kocsira lüktette az asszonyt s bevitte a kórházba a gyermekkel együtt.

— **Koszorúmegváltás.** Goldberger Irén és Olga kisasszonyok 10 koronát küldtek hozzánk boldogult Löwenstein Vilmos elhalálása alkalmából koszorúmegváltás címén a teljesolt javára. A jószívű adakozók adományát rendezetileg helyére juttatjuk.

— **Az állásnékülki alkalmazottakról.** Az állásnékülki kereskedelmi alkalmazottak érdekében megindított akció már javában folyik. A négyes intézőbizottság elhelyezte a gyűjtő-íveket s a begyűlt pénzekből már megkezdte a nagy számmal jelentkező állástalan kereskedelmi alkalmazottak segítését. A négyes intézőbizottság megállapodás szerint csak olyanoknak nyújt segítyt, akik hosszabb idő óta tengődnek állás nélkül a fővárosban, és szigorúan vigyáz, nehogy a nemes akcióval a fővárosba édesgessen olyanokat is, akik a segítség reményében mostanában könnyebben határoznak el magukat, hogy kilátás nélkül is Budapestre jöjjenek. Az ilyeneket elutasítja a bizottság s csak az igazán érdemes, különösen a családlos kereskedelmi alkalmazottakat részesíti segélyben.

— **Az osztálysorsjáték húzása.** Az osztálysorsjáték mai húzásán öt ezer koronát nyert 18601; három ezer koronát 40179; kétezer koronát 66791 55153 16978; ezer koronát 22882 70475 39815; ötszáz koronát 46529 44630 69103 84417 82638 78026; háromszáz koronát 12858 34083 91454 80791 62762 56671 57989 71558 49607 94019 9218 74475 10515 55606 51096 69450 82344 28308 62998 97145 49639 5341 70156 27093.

— **Az új Somossy-mulató délutáni előadási** csak olyan telt házak előtt folytak le, mint az estiek. A nagy látogatottság oka az igazgatóságnak abban a rendszerében rejlik, hogy a délutáni előadásokban is az esti műsor összes nagy attrakcióit fellépteti, köztük a nagy népszerűségű komikus majomtornászokat is, melyeknek mutatványain különösen az a nagy gyermekereg kacag, mely a délutáni előadásokat látogatója. A jövő vasárnap délutáni műsora azáltal is kiváló, hogy ebben *Carola Cecilia* is fölép, aki az alkalommal egyetlenszer szerepel a délutáni műsorban. Ez az előadás a híres művésznő fellépése dacára az igen mérsékelt délutáni árak mellett tartatik meg.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** A Telefon Hírmondó ma este előzetesnek szórakoztatására egyézenet fog közvetíteni. E cigányzenét az Elite-és Emke-kávéházból közvetíti a Telefon Hírmondó, ahol is, az előbbiben Zöldy Marci játszik saját bandája élén, míg az utóbbiban Rácz Gyula hangversenyzet. A zene-közvetítés közben azonban a

Hírmondó 8 óra 15 percek a külföldi tözszedárlatokat olvastatja fel, míg fél 10—10 óráig az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvasása van napirenden.

(x) **Modern ezüstárak nagy választékban** Pollák Alfréd és kir. udvari ezüstárúgyárosnál. IV. Koronaherceg-utca 10., félemelet.

(x) **Szükség esetén** Rivoli fényképészeti műterem (Kerepesi-ut 30.) a legrovidebb idő alatt készít művészies kivitelű fényképeket jutányos árakon. Sikerrült felvételek borus időben és esti órákban is.

(x) **Dr. Kovács közpasztája** félhold védjeggyel valódi. Három nap alatt minden kezét gyönyörű és tehérré varázsol. Egy tégely 1.20 K. Főraktár: Dr. Kovács győgytára Budapest, Gyár-utca 17. „Toilet-titkok“ kívánatra ingyen.

(x) **Karácsonyi kiállítás.** Karácsonyi tárgyak bevásárlása előtt ne mulassza el senki a Dorottya-utca 6/a. szám alatt a Wurm-udvarban megnyitott kiállítást megtekinteni, ahol festett paravánok, művészi képek és az iparművészet remekei az előállított árban beszerezhetők. Minden egyes tárgy érdekes emlék.

(x) **Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyűjtőt.**

Mi a művészet?

(II. Vilmos császár beszéde.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, december 19.

Vilmos császár, mint Berlinből jelentik, tegnap nagy ebédet adott a királyi palotában abból az alkalomból, hogy a neki oly kedves mű, a Siegesallee szobrokkal való benépesítése be van fejezve s az utolsó szobrot is leleplezték.

Erre az ebédre hivatalosak voltak mindazok a művészek, akik a szobrok megalkotásában részt vettek.

A császár hatalmas beszédet mondott óriási tetszés mellett és ebben a beszédben éles kritikát mondott a mai művészeti irányról s magasztalta a német művészetet.

Utalt beszédében arra, hogy a Siegesallee befejezésének napja évről-évre egyszermind a Néprajzi Múzeum tözszentelésének, amely 1886-ban történt Frigyes császárnak és művészi tehetségekkel megáldott nejkének közreműködésével. Közvetlen mondott a Siegesallee megalkotásában résztvett művészeknek és megemlítette, hogy a csoport programját a királyi ház történetirója, Koser tanár tervezte. A kivitelben a bizottságok, zsűrik és pályázatok helyett a művészek közvetlen megbízását választotta a klasszikus kor példájára, és Begas Reinhold segítségével sikerült Berlinben erre a célra megtalálnia a kellő művészeket.

A művészeknek lehető legnagyobb szabadságot adtak és a kísérlet bevált. Mindnyájan megelégedéssel tekintettek vissza a Siegesalleera. Nem ment bele a részletekbe hanem beírta azzal, hogy direktívát adott. Büszkén és örömmel látja, hogy Berlin az egész világ előtt olyan művészkarral díszkedhetik, amely ilyen nagy munkát tudott végrehajtani.

A berlini szobrászok olyan színvonalon állnak, amintön talán a reneszánsz-kor művészei sem állottak.

Begas példája és az antik művészet ismeretén alapuló fellegása sokakat vezérelt a nagy feladat megoldásában. Valamint a középkorban Olaszországban, ugy most is talált a fejedelem mestereket, akikhez bizonyos iskola csatlakozott.

A pergamoni múzeumai megnyitása is fontos fejezet a német művészetek történetében. Ez a történet anyai szépséget nyújt, hogy pompásabbat elképzelni sem lehet. A művészet a természetből alkot. Ez az örök törvények szerint mozog, amelyeket az Alkotó nekik szabott. A renek klasszikus művek látása az örök törvényt hirdeti és itt is a szépség, a harmónia és az esztetika törvénye uralkodik, amelyet a régiek oly hatalmasan juttattak kifejezésre. A szobrászat még ment a modern áramlatoktól.

Ne hagyják el a régi nagy elveket! Az a művészet, amely az esztetikai törvényekkel nem törődik, gyári munka.

Ha inkább technikai feladatok felé fordulnak, vétkeznek a művészet ősiörvése ellen. A művészetnek feladata továbbá, hogy a népet nevelje és az alsóbb osztályoknak kemény munka után eszményeket nyújtson.

A német nemzetnek maradó kincséivé lettek a nagy ideálok, míg a többi népnél többé-kevésbé veszendőbe mentek. Csak a német nemzet marad itt, amely első sorban van hivatva arra, hogy ezeket a nagy eszményeket ápolja és folytassa. Ide tartozik a munkásszótályoknak a szép által való fölelése is.

Ha a művészet a nyomort meg undokolónak mutatja be, vétkezik a német nemzet ellen.

Az eszmények ápolása nagy kulturumunka és ha ebben példát akarunk adni a többi népeknek, az egész nemzetnek közre kell működnie benne. Ennek eszköze az a művészet, amely a népet föl-emeli, ahelyett, hogy leszállna a csatornába. A mestereknek erősebben kellene szembeszállniok az ilyen irányzatokkal. Követők között bizonyára vannak törekvő jellemek. A művészek jogainak nincs szükségű piaci lármára. Görögország és Olaszország reneszánszának nagy példaképei nem ismerték a saját lottán való mai reklámot. Alkottak, amint Isten sugallta és nem törődtek az emberek beszédével.

A császár így fejezte be beszédét:

— Minden ember éri, hogy mi rut, vagy szép. Ezt az érzést a népben ápolni, erre kellene önkök nekem és köszönöm önköknek, hogy a Siegesalleaban ilyen munkát végeztek. A Siegesallee hatalmas benyomást tesz az idegenekre. Mindenütt óriási tekintély van a német szobrászoknak. Maradon meg ezen a színvonalon, akkor azután népnök szereti fogja a szépet, becsülni fogja az eszményeket. A császár végül az összes jelenvoltak egészségére üritette poharát és még egyszer megköszönte közreműködésüket.

A császár röytözte ezt a beszédet. Művészi és írói körökben egyébről se beszélnek mostanság Berlinben, csak arról, hogy a császár a leg-élesebben élítette a nemzetiséget a művészetben és a drámaíródalomban. Az ebédn összesen 43-an vettek részt, köztük a pénzügyi és a kultuszminiszter, Lucanus és négy művész kivételével mindazok a szobrászok, akik a Siegesalleaban műveikkel képviselve vannak. A két-órás ebéd után a császár cerelet tartott, a császárna pedig az udvarhölgyekkel visszavonult. Vilmos császár egy kis asztalka mellett foglalt helyet, szivarra gyújtott és élénken társalgott az urakkal, közben sört és pucset szolgált fel.

Vilmos császár beszéde sok mindentéle elmékedesro szolgáltalt alkalmat és valószínűleg nagyon megoszanak a vélemények esztetikai hitvallásának igazságát illetőleg. Egy azonban bizonyos, az, hogy irigylendő az az ország, ahol a művészet dolgai olyan hatalmas vitákat támaszthatnak, hogy még a császár is beleszól. Igaza van-e a német császárnak, vagy sem, — az nem fontos kérdés. Idealizmusa van és ez a nagy dolog.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Operaház.** Wvns Charlotte asszony, a párisi Opera Comique énekesnője ma este Mignon címszerepében folytatta vendégszereplését. Ez a Mignon a mai Párisból való és aligha lesz rokonságban Goethe eszményi leányalakjával, de azért mint színészi ábrázolás teljes mértékben lekötöi figyelmünket. Maga az alakítás nem egyöntetű, hanem számtalan apró és jelentékenyebb nüanszából van összeállítva és érdekes, hogy ezek között hangulatos szerepet juttat Wvns asszony az érzékiségnek. Ez a Mignon egészen jól tudja, hogy mit akar Meister úrtól. Wvns asszony hangja már nem ragyog a hamvas ifjuság üdőségétől; igazán szép csak az alsó regiszter, a középső lakó, a felső hangok pedig részben óvatos, részben vakmerő kezelésre szorulnak. Wvns Charlotte előadási módja valami igen elmés énekszavaltat, amely pontírt dolgozik és mindig számol a helyzettel. Az *Isméred a hont*, a *styrienne* stb. más művésznőnél önálló koncertszámként hat, Wvns asszony előadásában pedig a lélektani helyzetből lakad. A művésznő egyáltalán mindig gondolkodik, mindent megjátszik, kombinál és össze-költ. Lényéből azonban hiányzik az az átszellemlőt költés, amely nélkül Mignon nem férközhetik szívünkhez. — *Szilágyáné-Udróssy* Iona mint Phylone kitünő volt és különösen Titánia koloratúrászáma után nyílt színen hosszas tapost aratott. Takács neves Loháriója az előadás egyik lénypontja volt. — *Benkó* karnagy pedig elsőrangú erőssége. (—ly)

** **A Modell.** A Népszínház közönsége hosszabb pihentetés után újra láthatta Suppének hatásos és zenei szépségében gazdag operettjét a *Modell*. Érdekeséget adott azonfelül a mai előadásnak az is, hogy a Bárdi Gabi távozásával elérült hálás, de lárasztó címszerepet *Zilahiné-Singhoffer* Vilma énekelte művészetével azzal a finomságával, amely már a hangversenyek pódiumán és újabb a *Katánin* operett föl nő szerepében a közönség kedvencévé tette. A bájos művésznőnek ma bőven nyílt alkalma gyönyörű hangjának, kitejezésteljes énektudásának érvényre juttatására és ő fáradhatlan kedvvel énekelte végig nenéz szerepét. Játékában is kész művésznőnek mutatta mai fellépése. A közönség egész este lelkesen tapsolta a művésznőnek és énekszámainak némelyikét háromszor-négyszer meg kellett ismételnie. Tisztelői pompás bokráttával is kedveskedtek neki. A többi szerepeket a régi gárdia játszotta. Kovács pompás Nicolo volt, Németh szalámigyárosa kacagtató,

Krenedics szép hangjával és eleven játékkal hatott, **Krecsányiné** és **Bojár Teruska** is derekasan helyt állottak.

Felekiné kitüntetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy **Felekiné-Munkácsi Flóra**, a Nemzeti Színház tiszteletbeli tagja, a színművészet terén fél évszázadon át szerzett érdemei elismerésül koronás arany érdemkeresztet kapott a királytól. Felekiné, akinek a színpadtól való bucsuzása nemrég felkesztés ünnepség közt folyt le, művésznőink közül a harmadik, akit a király ilyen kitüntetéssel ér. Az első **Prielle Kornélia** volt, s tavaly jubileuma alkalmából **Blaha Lujza** kapta a második ilyenemű kitüntetést.

A vestaszűzek szerepváltozásokkal. A *Magyar Színház*-ban holnap *A vestaszűzek* című operett kerül színpadra több szerepváltozással. Érdekes a szerepváltozásokban az, hogy **Cypris** szerepét, melyet **Szojzer Iona** énekelt, a szerep zenei részét a maga eredeti alakjában és fekvésében **Fedák Sári** fogja először énekelni; a közönség e fellépést nagy érdeklődéssel várja, amit a tömeges előjegyzés is bizonyít. A főszereplők közül a régiek maradtak **Ráthonyi, Dalnoki** és **Margó Zelma**, új főszereplők lesznek még **Turcsányi Olga, Sellő Paula** és **Boross** is. Az előadást szombaton és vasárnap este megismélik.

Vendégszereplés a Nepszínházban. A *Nepszínház*-ban holnap, pénteken, **Offenbach** remekművét, a *Hoffman* meséit vendéggel adják elő. **Andai Blanka**, a szegedi színház primadonnája lép föl *Stella-Antonia-Olympia* hármas szerepében. A korábbi kiosztáshoz képest szerepváltozás is lesz ezúttal, amennyiben **Lindorff-Coppélus-Miracle** szerepét **Raskó** játssza. A fiatal énekes most lép föl először ebben a nagyszabású szerepben.

Színészjubiläum. A *kassai Nemzeti Színház* kedden ünnepelte **Andorffy Péter** 30 éves színészi jubileumát a *Kapitány kisasszony* című operetében. A színházat zsúfolásig megtöltő közönség az ünneppelt elhalmozta szeretetének minden jelével. Előadás előtt **Hidvégi Ernő**, a társulat hőszereplője, gyönyörű beszédben üdvözölte a jubiléant, aki meghatva mondott köszönetet pályatársainak.

Magyar hegedűs francia földön. Párisból **Manbriny Gyula** hegedűművész szép sikerrel jelenik abból az alkalomból, hogy **Manbriny** az angersi filharmonikusok nagy hangversenyén a napokban közreműködött. **Manbriny Gyula** az országos magyar zenekademiában, **Huday Jenő** vezetésével mellette képezte ki magát elsőrangú hegedűvirtuózzá. Tavaly Párisba ment és ott az a kitüntetés érte, hogy az **Angersben**, Franciaország egyik híres zenekedvelő városában évek óta fennálló zenetársaság meghívta első hangversenymesterének. A napokban mutatkozott be lényes sikerrel. Debutjáról a párisi lapok is rokonszenvensen írnak.

Nyári szerződötetés. **Feld Zsigmond**, a *Városligeti Színház* igazgatója a nyári évadra énekesnőnek szerződötette **Eöry Izabellát**, a *Horváth Zoltán* színésziskolájának tehetséges növendékét.

A szekesfejevári színház pályázata. A *szekesfejevári* színházat az ottani színművészeti bizottság **Kunhegyi Miklós** jelenleg *besztercebányai* színházának véleményezte. **Kunhegyi** régebben szatmári és zombori színházigazgató volt, jelenleg a Szepességét bírja.

A zsába.

— A *Vigszínház* bemutatója. —

Budapest, december 19.

Mégis csak kalapot kell emelnünk a francia bohózatírók hallatlan superioritása előtt!

Mikor már azt hitte volna az ember, hogy az ő jövedelme kiapadhatatlannak látszó forrása is kiszikádkadt, találékonyságuk csodót mondott s ők is már csak a felmelegített régi edeleket tudják élénkbe tálnai frissek gyanánt, — akkor íme, egyszerre hatalmas sugárban újra kicsap a klasszikus gall komikum, olyan elementáris erővel, mint ahogy évek hosszú sora óta nem tapasztaltuk.

Hiába keresünk az utóbbi évek bohózati irodalmában méltó versenytársát **Hennequin** és **Duval**: *Le coup de fouet*-ának, melyet **Molnár Ferenc** fordításában ma este *A zsába* címmel mutatnak be a *Vigszínház*-ban. Bármennyire is megerősítették emlékezőtehetségünket, nem találunk az újabb bohózati irodalomban darabot, amely találékonyság, ötletesség, bohózatos fordulatok, vidámság és jókedv dolgában összehasonlítható volna ezzel a darabbal. **Bisson** chef d'oeuvre-jei, a *Pont-Biquet-család*ig kell visszamennünk, ha hozzá méltó társait akarjuk megtalálni.

Visszaemlékszünk a *Pont-Biquet-család* rengeteg sikerére. Még az utóak kockakövei is hemperegtek a kacagástól, mikor a rajtok járó-kelők az öreg *Pont-Biquet* siketségére gondoltak s a darab nyomában évekre terjedőleg, hogy úgy mondjuk, egy *Pont-Biquet-korszak* következett, amelyben a színházba járó emberek, ha még olyan jól mulattak is valamelyes bohózatot, végre mégis csak ezt mondták:

— Hiába! Mégis csak nem olyan, mint a *Pont-Biquet-család*!

Hennequin és **Duval** a mai darabjukkal végre méltó társat állítottak az öreg, süket *Pont-Biquet* mellé és megint csak hemperegni fognak a kacagástól az utóak kockakövei, ha a járó-kelők **Barisard Anatolera**, a kályhagyárosra fognak gondolni. És semmi kétségünk, hogy éppugy, mint ahogy a francia bohózati irodaturának volt egy *Pont-Biquet-korszaka*, most egy *Zsába-korszaka* fog következni hosszú, hosszú időre...

Sokat nem fogunk mondani a megfrissült gall komikumnak erről a fenomenális termékéről. Minek is? Ez a darab csakugyan magamagát dicséri s nem olvasni kell róla, hanem látni, kacagni rajta, hogy a mi kalapemelgetésünket, melylyel ezeket a sorainkat bevezettük, megértse az ember.

Még a darab meséjét is bajos egyenesen elsorjázni. Anynyi az ága-boga, a váratlan bohózatos fordulója, hogy ha apróra el akarunk mondani, az időnk-ből se futná. Anynyit mégis fel akarunk említeni belőle, — ami tenyelve a darabnak, — hogy **Barisard Anatole**, egy fiatal kályhagyáros, biztos módszert eszelt ki magának, hogy a felesége rá ne jöhessen a turpiságaira: mert hát **Barisard** kalandok után jár és csalja a feleségét. Ez a biztos módszer az, hogy elhitette vele és a háza népével, hogy Párisban él egy **Colignard** nevű hasonmása, aki a megkülönböztethetlenségig olyan, mint ő. Már most ha a felesége a saját őt szemével látja is őt valamiféle kétes hülye-csékével, akkor se ő lenne az, hanem a másik. — **Colignard**. Nagyon valószínű, hogy **Barisard** csakugyan egész nyugodtan élvezhetné az ő hütlenség módszerének a tiltott gyümölcseit, ha a szerzők nem hozták a nyakára **Marcinelle**-orvost, a feleségével **Suzanne**-nal. Ez a **Suzanne** Scribenek, a nagy vigjátékirónak unokahuga és az átöröklés törvényénél, vagy egyéb oknál fogva, de annyira a kis újjában van a férfiak minden ravaszága és csalafintasága, melylyel az asszonyaikat becsapják, ha meg akarják csinálni őket, hogy ő, — a nagy **Scribe** unokahuga mindezekben a ravaszágokon és csalafintaságokon nyomban keresztül lát.

Keresztül lát **Barisard Anatole** csalafintaságán is és megigéri a feleségének, hogy huszonegy óra alatt le fogja leplezni az urat az ő csalafinta **Colignard**-meséjével egyetemben.

Es ennek a két embernek, — **Barisard**nak és a nagy vigjátékiró **Scribe** unokahugának, — a viaskodásból áll a darab. Nagy és méltó ellenfelei egymásnak! A komikai találékonyságnak, és a bohózati jövedelmek valóságos szellemi tornajátéka folyik le a szemek előtt. Gyönyörű játék; mintha két nagy szellemi athléta viaskodnék egymással, hogy melyik győri le a másikat. Egy pillanatra ez kerül alul s már azt hinné az ember, hogy legyőri, mikor könnyen talpra ugrik, akár a gumilabda s kezdődik a torna előlről, miközben kacagunk, egyre kacagunk, úgy, hogy a szemünkben kicsorodul a könny és az oldalunk kezd belényilalni.

Hennequin és **Duval**, *Le coup de fouet* szerzői, mintha ebben a **Suzanne**-ban bizonyos kérdéssel szólítanák ki sirjából a nagy **Scribe**-t:

— Szállj ki a sírodból, nagy vigjátékiró, aki a darabjaidban a vigjáték minden komikumát és csalafintaságát kiaknáztad és gyere, birkózzál meg velünk. Méltó legények vagyunk ám hozzád!

Valóban valami szimbolikus szellemi torna ez a fenomenális bohózat a halhatatlan **Scribe** és a két mai bohózatíró, **Hennequin** és **Duval** közt.

Suzanne végre egy ravaszul kieszt fogással le is leplezi **Barisard Anatole**-t s mintha ebben a tényben a két méltó utód meghajtáná a zászlaját a nagy **Scribe** szelleme előtt! Ez a **Scribe**-unokahug aztán — egy poetikus szívvel megírott kis jelenet után, jóvá is tesz mindent újra: kibékíti a feleségét **Barisard**-dal és megbocsát a saját maga urának is, aki szintén megpróbálta egyszer becsapni az asszonyi **Scribe**-ivadékot.

Hogy a darabnak milyen volt a hatása, erről csak annyit, hogy a második és a harmadik felvonás alatt percekre keresztül megállt az előadás s az előadók beszéde közben olyan harsogó kacagások zúgtak végig a házon, hogy az egyes nézők ismeretlen szomszédjaikhoz fordultak:

— Mit mondt most **Góth**? ... Mit mondt **Haraszthy**? ... Mit mondt **Hegedüs**?

Ez a pompás trász vitte a darabot s őket a darab vitte diadalra. **Góth**nak hatalmas estéje volt. Mikor a második felvonásban mint a maga hasonmása eljön a saját házába s mint **Barisard-Colignard** megkezd **Suzanne**-al való harcát, ez a legjobb bohózati alakítás, melyet ettől a hatalmasan fejlődő művészetehetségű egyáltalában láttunk. **Haraszthy Hermin**, akit hosszú ideig sajnosan nélkülöztünk a *Vigszínház* színpadán, adta a **Scribe**-unokabugot, anyi ötletességgel, oly finoman nuance-irozott játékban, amely egé-

szén méltóvá tette a szerepre. Elhittük neki, hogy a nagy **Scribe** unokahuga! **Suzanne** lértét **Hegedüs** játszotta az ő elementáris vis comica-jával, **Góth**tal együtt valóságos letarolták a közönséget, úgy hogy rengett a kacagástól az egész ház. Kitűnő volt **Nikó Lina** egy katonás özvegy ezredesné, **Barisard** anyósának, és **Balassa**, egy őrnagy szerepében. Az utóbbi, úgy látszik, a genre-alakok leghivatottabb alakítói közé tartozik ma a színpadon; ahogy ma ebben az őrnagyban a katonatiszt típusát megrajzolta, az legapróbb vonásában is művészi volt. Külön emlékszünk meg **Pécsi Pauláról**, a *Vigszínház* fiatal, ambiciózus tagjáról, akit eddig aprócska szerepekre alkalmaztak s ma este áthöcsöztették egy önálló, nagy szerep keresztülfűz. Mint minden unjocna, aki először van keresztülfűzben, rajta is meglátszott az első nagy ütököt láza, de — vereséget nem szenvedett. Abból az anyagból való, ezt bebizonyította, amelynek gondos képzés mellett, olyan kitűnő ensembleben is, mint amilyen a *Vigszínház*é, nagyobb lét lehet adni a továbbfejlődésre. Nagyon jó volt **H. Berzei** Iona, mint az őrnagy unokahuga. **Gyöző** egy inas szerepében jól meglátszotta a volt katonát, **Bálint** Rózi kellemes csengésű organumával keltett figyelmet egy kisebb komornaszerepben.

A darab fordítását a *Vigszínház* **Molnár Ferenc**re bízta és nem is bízhatta volna méltóbb kezekre. A fiatal írói gardának ez a nagy tehetsége egész ambiciójával dolgozott, mintha érezte volna, hogy évekre szóló munkát végez s a mellett, hogy benne hagyta a darabban a hamisítatlan gall komikum minden zamatát, fordításában tősgyökeresen magyaros maradt. Két olyan feladat, amelyet csak ifju kollegánk nagy genialitásával lehetett megoldani.

A felvonások közben és végén, természetesen, igazi tapsfergetegek zúgtak végig a minden zugában teli házon.

(M—8)

MŰVÉSZET.

Hegedüs Sándor és a turini kiállítás. A jövő esztendőben Olaszország nemzetközi iparművészeti kiállítását rendez *Turin*-ban az olasz király védősége mellett. Ezen a kiállításon Magyarország is képviselteti magát. **Hegedüs Sándor** kereskedelmi miniszter ma arról értesítette a magyar iparművészeti társulatot, hogy a magyar iparművészetet ezen a kiállításon nyolcezer koronával fogja támogatni.

Nemzeti Szalon. A *Nemzeti Szalon* téli kiállítása nemcsak a közönség, de a hivatalos körök figyelmét is nagy mértékben magára vonta, amit legjobban bizonyít, hogy az „Országos Képművészeti Tanács” művásárló bizottság **Forster Gyula** elnök távollétében gróf **Andrássy** Tivadár elnöklete alatt megjelent a *Szalon* kiállításán, hogy kiválassza a kormányának vásárlásra előterjesztendő műveket. A bizottság, melynek **Benczur Gyula** és **Lotz Károly, Berzevics Albert, Raditsch Jenő, Kadocha-Lippich Elek** és dr. **Trey Gábor** voltak a tagjai, több lestményt és rajtot választott ki, melynek megvételre főltt már legközelebb fog dönteni a tanács, illetve **Wlassics** miniszter. Az arisztokrácia és az előkelő társaság is sűrűn ad egymásnak találkozót a *Szalon* termeiben. Holnapután, szombaton délután 5 órakor lesz a *Szalon* társversor-játéka **Pesti Ferenc** előjáró közreműködésével. A sorhuzásnál a sorsjegyek tulajdonosai is jelen lehetnek.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Néprajzi Társaság ma délután **Szalay Imre** elnöklete alatt ülést tartott, amelyen dr. **Sebestény Gyula** iktatár felolvasta **Bellios** Bálint bairi tanár *Magyarországi adatok a nyári nap-forduló ünnepehez* című cikkét, melyben utal arra, hogy a pogány napimádás emlékei még ma is megvannak az európai művelt nemzetek néphagyományában. A napkultusz keleti eredetű lévén, a honfoglaló magyarság, mely az arab kutatók szerint Keleten még tűzimádó volt, nyugaton igen könnyen elsajátította az itt talált szláv és germán népek napimádási emlékeit. Midőn **Bellios** ezeket az emlékeket összegyűjtötte, kutatta a hazai nemzetiségű hagyományait. Az így egymás mellé kerülő apróbb adalékokból sikerült aztán megállapítania, hogy a szentivánapi tűzrakó, tűzraguló szokások, tűzei való varázslatok és egyéb babonás gyakorlatok egy ősi pogány szertartás törmelékei gyanánt maradtak reánk. Ezután **Nagy Géza** *Turánok és árjak, finn-ugorok és törökök* című nagyobb tanulmányából felolvasta az első részt, mely az árjaság (indo-európai vagy indo-germán népesedés) keletkezésével foglalkozik.

Közlekedésügyi Évkönyv. Ily címen jelent meg a Pesti könyvnyomda-részvénytársaságnál dr. **Koroda Pál** és dr. **Maksziányi Dezső** által szerkesztett szakmű, mely bevezetésül autogrammban adja **Hegedüs Sándor** miniszternek a közlekedésügyről írt közleményét. A könyv a vasút, a posta, a telegráf és a telefon legaktuálisabb kérdéseit tárgyalja. Szerényi József, Kiss János, Opris Péter, dr. Hauser, dr. Alfay, dr. Nyiri, dr. Czerner, Blazevics József írtak érdekesebb szakközleményeit. Szépirodalmi részéből kiemeljük **Mik-**

száth Kálmán mulatságos történetét a Kászonyi kapitányt, melyben Szilágyi Dezső is szerepel és melyhez maga az író rajzolt térképet, mint egykor a jó palócokhoz, továbbá Pekár Gyula nagy elbeszélését. Az összeesküvést, Bartók Lajos, Somló Sándor, Inczédi László saját költeményeit. Kóry Gyula ismerteti Petőfi levelezését Szendrey Juliával, Petőfi autogrammjával. Reviczky Gyula töredékben maradt kőtői elbeszélését, a Zdeněk grófot, mely a Fesztett világ folytatása, Koroda Pál ismerteti. A könyv megrendelhető a Pesti könyvnyomda-részvénysárságnál. (Budapest, Hold-utca 7.)

○ **A Természettudományi Társulat saját házában.** Tegnap este tartotta a Természettudományi Társulat első szak- és választmányi ülését saját előadótermében. Wartha Vince a társulat élnöke üdvözölte a nagyszámúban összegyűlt díszes közönséget, kifejezte örömét, hogy ő lehet az első előadó a társulat saját helyiségében. Ő, ki ez előtt 34 évvel is az első népszerű előadást tartotta az Akadémiának egy kis szobájában, mikor a társulat új irányt kezdett, a természettudományok népszerűsítését tűzve ki feladatának. Akkor a társulatnak 600 tagja volt, most pedig a tagok száma meghaladja a 8000-et. Ezután az üvegipar újabb haladásáról tartott számos mutatóvanyval kísért előadást. A hazai üveggyárak közül kiemelte a zay-grófit, amely Tiffany-féle üvegtermékeket is készít és elismeréssel szölt egy magyar gyár művészeről, Sován-káról, akinek mesteri dolgai az iparművészeti múzeum karácsonyi kiállításán is láthatók s aki Gall híres nancyi művészettel versengve. A feolvasó-ülést választmányi ülés követte, amelyen a titkár bemutatta a könyvkiadó-vállalat legújabb két kötetét: *Todd Népszerű csillagászatát* és *Thauhoffler L. Anatomia és divat* című művét, mely legközelebb szét fog küldetni; jelentette továbbá, hogy Kovács Lajos magyar királyi államvasúti felvezető 2000 korona alapítványral az örökös tagok sorába lépett. Azután beavasztották 39 új tagot, kikkel a tagok létszáma 8418-ra emelkedett.

○ **Gyulai Pál holland nyelven.** Gyulai Pálnak *Egy régi udvarház utolsó gazdája* című beszélyét lefordították holland nyelvre *En gammel herregård* cím alatt. A könyv díszes kiállításban, illusztrálva a minap jelent meg Písnak, Kopenhága első könyvkiadó-jának kiadásában.

VIDÉK.

— **(A főispán bucsuja.)** Debreczenből táviratozók: A megyei tisztviselők Rásó Gyula alispán vezetése alatt ma délután bucsuztak el gróf Degenfeld József főispántól. Rásó Gyula alispán lelkes szavakban fejezte ki, hogy 13 évi együttműködés alatt mily rajongó szeretettel viseltettek a tisztviselők a távozó főispán iránt és megköszönte a tisztviselői kar iránt tanúsított atyai szeretetét. Gróf Degenfeld meleg szavakban köszönte meg a tisztviselők ragaszkodását, kérve, hogy utódját is lelkesen támogassák felelősségteljes munkájában. Az új főispán e héten fogja el hivatalát. A beiktatás e hó 28-ikán lesz.

Megyei restauráció.

Borsod-vármegye báró Vay Elemér főispán elnöke alatt tisztújító közgyűlést tartott. A tisztikar tulnyomólag a régi maradt. Alispán újból dr. Tarnay Gyulát, főjegyzőt Molnár Bertalant, árvászeiki elnöké Szepessy Bélát és főügyészsé Kovács Lajost választották meg. Megerősítette a tisztújító közgyűlés dr. Vadnay Tibort is állásában. A közgyűlés után a tisztikar az alispán vezetése alatt a főispánnal tisztelt. Miskolc város és Borsod-vármegye közönsége körében osztatlan örömet kelt Tarnay Gyulának alispán történt újabb megválasztása, mely új és lényeges elégtétel a köztisztviselésben álló férfiaknak azokért a méltatlan támadásokért, amelyek oly hosszú időn megtörténtek. A megyei törvényhatósági bizottság tagjainak imponáló bizalma megmutatta, hogy Borsod-vármegye urai továbbra is abban a nemes és szabad-elvű irányban óhajtják megéjűk vezetését, amely multjából féltett hagyományként maradt ról. Szeretettel látja a közönség dr. Vadnay Tibort is tovább a vármegye szolgálatában, aki ifjú kora mellett már is annyi tudást és rátermettséget tanúsít hivatalában, hogy méltán nagy jövőt jósolnak neki a közigazgatási pályán.

Nyíregyháza. Szabolcs-vármegye ma báró Felitzsch főispán elnöklete alatt tartotta meg tisztújító közgyűlést. Alispánnak Szikszay Pál főügyész, főjegyzőnek újból Mikcs Dezsőt, főügyészek Fejér Imrét választották meg. A tisztikar tulnyomó része a régi maradt. Ujakkal a következők: nyírbogdányi főlzolgalabíró lett Okolicsányi Dezső, alügyész dr. Pálffy István. A tisztújítást holnap folytatják.

Sentes. Csongrád-vármegye ma tartotta meg tisztújító közgyűlést. Alispánnak egyhangulag Cikatrics Lajost, főjegyzőnek Mátffy Kálmánt, főügyészek Soós Pált, árvászeiki elnöknek Onódy Gézá, elnököknek Zolnay Kálmánt, Sulcz Lajost és Ceus Jánost, főlzolgalabíroknak: a csongrádi járásba Tasnady Imrét, a midszentibei Tary Istvánt, a dorozsmaiba Herglöz Istvánt, főpénztárosnak Vecsery Imrét, ellenőrök Domokos Elekét, aljegyzőnek Nagy Sándort, Sutmmer Bélát és Györi Antalt, szolgalabíroknak Nyíri Gyulát,

Gyárfás Gézá, Borbély Károlyt és Dömsödy Józsefet választották meg. Azután megalakították a bizottságokat, amelyeknek mindegyikébe ellenzékieket is beválasztottak megfelelő arányban.

Sopronvármegye törvényhatósági bizottsága ma tartotta tisztújító közgyűlést gróf Széchenyi Emil elnökletével. Az élnök a tisztújító szék tartamára főjegyzőül Posfay Sándor kir. közjegyzőt, főügyészt Hüller József hercegi jószágigazgatót rendelte ki. Alispánna egyhangulag Baán Endre dr., főjegyzővé Badics Zoltán, főügyészsé Hajas Antalt, árvászeiki elnöké Chapó Gyulát választották meg. A tisztikar nagy része a régi maradt.

Liptó-Szent-Miklósról táviratozók: A líptóme-gyei tisztújításon alispánok Joób Marcellt, főjegyzővé Ballo Rudoltot, főügyészsé Pruzsinszky Pált, árvászeiki elnöké Lehoczky Abrist, főpénztárosá Thurvánszky Józsefet választották meg. A tisztikar tulnyomó része a régi maradt. Gróf Matuska aljegyzőt a főispán tiszteletelbeli árvászeiki ünnökké is kinevezte.

Temesvár: Temesvármegye ma tartotta tisztújító közgyűlést Molnár Viktor főispán elnökletével, aki nagy tetszéssel fogadott megnyitó-beszédében a községi közigazgatás hatályosabb ellenőrzésének szükségességét hangoztatta és bizdította a tisztikart, hogy a nép érdekeit szívéből viseljék. Megválasztották: Kádebo Gergelyt alispánna, Joanovich Sándort főjegyzővé, Darabánth Jánost főügyészsé, Kovácsics Gyulát árvászeiki elnöké. A tisztikar teljesen a régi maradt, mindössze az a változás, hogy vingai főlzolgalabíróvá Pongrácz Miklós eddigi kubini, és kubini főlzolgalabíróvá Török Béla eddigi vingai főlzolgalabíró választották. Uj árvászeiki ünnök Matolay Zoltán lett. A választás után Szivák Imre országyűlési képviselő lelkes beszéddel üdvözölte Molnár főispánt a tisztújítás tapintatos vezetéséért és a vármegye kormányzása körül szerzett érdemeiért. Gall József főrendelbázi tag indítványára Széll Kálmán miniszterelnök közigazgatási reformjait üdvözölte és őt rendíthetetlen bizalmukról biztosította.

Kimaszombat. Gömör-Kisont vármegye tisztújító közgyűlésén megválasztották: Alispánna Bornemisza László, főjegyzővé Lukács Géza, jegyzőkké Fometh Gyula, Komáromy István, Lengyel Iván, Máriaassy István, árvászeiki elnöké Szakáll Vince, főpénztárnokká Ragályi István, főszámvérvő Ragályi Géza, főszámvérvő Zebery László, főügyészsé Kubinyi Ferenc, alügyészsé Baksay Dezső, főlzolgalabírokká Máriaassy Gyula, Kuna Aurél, Tomory Géza, Nagy Elemér, Szentmiklössy Béla és Oswald Dániel.

Nagy-Károly: Szatmár vármegye mai tisztújító közgyűlésén nagy lelkesedéssel egyhangulag Nagy Lászlót választották meg alispánna. Megválasztották továbbá főjegyzővé Ilosvay Aladár, tiszti főügyész lett dr. Schönflug Rikárd, alügyész Almásy Ignác, árvászeiki elnöké Ilosvay Ferenc, főlzolgalabírok Ilosvay Endre, Domokos Ferenc, Dienes Dezső, Gönyei István, Ilosvay Gusztáv. Viharos jelenetre adott okot, hogy a főispán a nagy zajban tévedésből Dienes ellenjelöltje gyanánt Ilosvay Gusztáv és Neupauer János helyett Szuhányit és Neupauer jelentette ki kandidáltnak. A nagy jármának a főispán csak azzal tudott véget vetni, hogy a gyűlést feltűggesztette, miközben Ilosvay és Neupauer visszalépett és Dienes egyhangulag megválasztottnak jelentette ki a főispán.

Esztergom. A megyei tisztújítás ma ment végbe. Alispánna Andrassy János főjegyzővé Szabó Mihály, aljegyzőkké Thurvánszky Lajos, Pisuth Kálmán, főügyészsé Hulényi Gyözö, árvászeiki elnöké Hamar Árpád főpénztárnokká Nedeckzy Pál, ellenőrre Kottler László, főlzolgalabírokká Perényi Kálmán, Kakass László, szolgalabírokká Pongrácz Kálmán, Palkovics László lettek megválasztva.

Szombathely. Vas megye törvényhatósági bizottságának tisztújító közgyűlése, melyen Reiszig Ede főispán elnököt, nagy érdeklődés mellett folyt le. Alispánna egyhangulag dr. Bezerdy István helyettes alispánt választották. Főjegyző Mesterházy Gedeonnal szemben Herbst Géza főlzolgalabíró lett. A többi tisztviselő nagyobbra a régi maradtak.

TÖRVÉNYSZÉK.

Áz ujságíró felelőssége.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, december 19.

Ísmételten megemlékeztünk arról az ítéletről, melylyel a budapesti törvényszék mint sajtóbírószág azokra az ujságokra is kiterjesztette a sajtóügyi felelősséget, amelyek a csupán számukra létező könyomatosból vették át az inkriminált közleményt. Az Ujságírók Egyesülete abból az alkalomból több előkelő szakember véleményét kérte ki. Mindnyájan azt mondták, hogy az ilyen együttes felelősség komoly veszedelmet jelent a sajtószabadságra.

Az ösmert ügyet ma tárgyalta a kir. tábla I. büntetőtanácsa Frenreisz István táblai bíró elnökletével. A tényállás röviden a következő: Albertalván a Dragovics-félek egyikét a sváb legények agyonlőtték, a másikat pedig súlyosan megsebesítették. Ezt az esetet megírta a Magyar Híradó könyomatos és közleményében a Dragovics-leányokat könnyelmű életűeknek nevezte. A lapok a közleményt átvették és a Dragovics-leányok sajtóper indítottak egy könyomatos, mint a közleményt átvévo lapok ellen.

Igy került vád alá Adorján Sándor, a Magyar Nemzet felelős szerkesztője, Zemplényi P. Gyula, a

Magyarország volt szerkesztője, Szeredai Leó, a Egyetértés munkatársa, Pápai Jenő, a Magyar Híradó munkatársa, Dobó Miksa, a Neues Pester Journal munkatársa, Donáth Vilmos, a Neues Politisches Volksblatt munkatársa és Kovács Arnold, a Politisches Volksblatt munkatársa. A törvényszék Pápai Jenőt, aki a közleményt a könyomatosban megírta becsület-sértés vétségéért száznegyven korona, a többi hírlap-író pedig egyenként nyolcvan korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ügy felebbezés folytán került ma a tábla elé. A tárgyaláson a főügyészség is képviseltette magát dr. Balogh György főügyész helyettes helyében. Az ügynek előadója dr. Tolnay Antal táblai bíró volt.

Az előadó bíró hosszasan ismerteti a tényállást és a törvényszéknel dr. Berzelei Antalnak, Adorján Sándor jogi képviselőjének minden vádlottára kiterjeszkedett jogi álláspontját, amely oda irányult, hogy a könyomatos tisztán kézirát, amely vegyi tintával 22 példányban jelenik meg. Annnyira kézirát, hogy a lapban megjelent inkriminált cikk Pápai Jenőnek, a könyomatos ujságíróknak sajátkezi írása, tehát a cikknek szerzője Pápai, aki a közleményért a felelősséget elvállalta, ennélőgva Pápai kívül mást senkit sajtó-jogi felelősségre vonni nem lehet. Az iratok felolvasása után szót emelt az egyik védő:

Dr. Berzelei Antal kijelenti, hogy az Adorján Sándor álláspontja teljesen korrekot volt. O nem mint közlő, de mint felelős szerkesztő vállalta el a felelősséget, mivel ő a munkatársát kiszolgálótnai nem akarta. Ami a dolog érdemét illeti, ki kell jelentenie, hogy amikor a 48-iki sajtótörvényt készítették, akkor még nem volt könyomatos ujság. Véleményem szerint tehát a táblának a könyomatos valódi jellegét illetőleg szakértők kihallgatását kellene elrendelnie. E célból ő a bizonyítás kiegészítését indítványozza.

Balogh Gyözö főügyész helyettes az indítványt fölsőlegesen tartja, mivel ez a kérdés a büntetőtörvénykönyv 63-ik §-a alapján is elbíráható.

A tábla rövid tanácskozás után a szakértők meghallgatására irányzott indítványt mellőzi, mivel itt tisztán jogi kérdésről van szó. E határozat ellen dr. Berzelei Antal semmisségi panaszt jelent be. Most követeztek a perbeszédék.

Dr. Keszits Antal, Pápai Jenő védője, azzal kezd beszédét, hogy ezt a jelen ügyet fontossá tette az, hogy az első bíróság ítélete elforgatja a sajtószabadság garanciát. Pápai Jójálsan kijelentette, hogy elvállalta a felelősséget, tehát további perzekúciónak helye nincs. De Pápaýnál jogségtő szándék nem volt. ő a Dragovics-leányokat nem is ismerté, ő egy közérdektől jögesetét írt meg, ennek ősszes pszichológiai részleteit meg kellett írnia. Nem személyes invekciókból cselekedte ő a terhére rótt cselekményt. Tehát az animus injuria teljesen hiányzott nála. A magánpanaszos a felelősséget három hónapon túl adta be, tehát elváltás is állott be. Kéri a büntethetőséget elévültnek deklarálni és Pápaýt felmenteni.

Dr. Hercz Mór, Donáth, Zemplényi, Szereday, Kovács és Dobó képviselője, az első bíróság ítéleté által a magyar sajtó helyzetét látja veszélyeztetve, pedig a magyar sajtó iránt egész Európa elismeréssel viseltetik. 1848-ban, amikor a sajtótörvényt készítették, még a leglángolóbb hazafak sem sejtették előre a magyar sajtónak leendő fellendülését. A könyomatos tisztán gyűjtő-csatornája a lapoknak, amelyek késő éjeli minden hírszerzést végtet nem küldhetnek külön tudósítót. Tehát a könyomatos munkatárs, lly értelemben kéri a vádlottak felmentését.

Dr. Berzelei Antal, Adorján Sándor védője, csatlakozik dr. Keszitsnek ama nézetéhez, hogy az indítványozási jog az ügyben el volt késvé. A Dragovics-leányok azt mondták, hogy azért késtek el a felelősséggel, mivel ők nem a Magyar Híradóból olvasták a közleményt, tehát akkor a Magyar Híradó nem is lap, nem iorog az közkézen. Már pedig a tudomásulvétel-napja számít elsők napnak. A felelősséget pedig a főmagánvádló elkésletten adta be. A főmagánvádló a cikk ügyében Pápaýhoz fordult először, heyszen azóta, a szerzőhöz fordult és a szerző Pápaý volt. E föntos-ságu kérdésben ezt a distinkcióit világosan meg kell jelölni. Hiszen még programbeszédüket is küldönek a szerkesztőségeknek közlés végett, pedig ezek igazán nyomtatványok. Tehát ezeken a tartalmakkal is felelős a szerkesztőség? A könyomatos kézirát, és a szerzői jogról szólvó törvény is teljesen a szólvó álláspontja mellett tanuskodik. A Híradó nem lap, annak nincsen is előfételési ára, a lapok a munkadíjat megállapodás szerint fizetik. Pápaý közleményét azért írta, hogy azt a lapok közöljék. A sajtótörvény 13-ik §-a és 33-ik §-a értelmében Adorján felelősségre az inkriminált cikkért nem vonható, mert akkor itt a fokozatos felelősség állana be, már pedig a szerző Pápaý személyében jelentkezett. Kéri a táblát, hogy az ügy nagy elvi fontosságának tekintetbevételével olyan ítélet hozzon, amely a sajtó szabadságának kereteit nem támadja meg. Kéri védenecének felmentését.

Nagy rokonszenvet ébresztett a tárgyalás végén Balogh György főügyész helyettes beszéde, aki határozottan a védők álláspontjára helyezkedett. Kiemelte ugyanis, hogy a német birodalmi törvényszék is már foglalkozott egyszer e kérdéssel és úgy döntött, hogy ama sajtótermékek, melyek csak korlátozt számban és csak a lapok részére jelennek meg, nem tekinthetők ujságnak. Ebből is azt követezettek, hogy az előbírószág ítélete veszedelmes lejtőre lépett és oly jógi nonsens-t csinált, melyet a maga helyéről szó nélkül nem hagyhat. Nincs oly törvény a világon, mely megengedné, hogy

ugyanazért a közleményért a szerző és a szerkesztő együtt vonassék felelősségre. Ezért azt reméli, hogy a tábla korrigálni fogja a törvényszék ítéletét és azt hiszi, hogy itt legfőbb Pápay vonható felelősségre.

A főügyési helyettes nagysílusu beszéde után a védők pár szóval megköszönték a főügyész helyettesnek a sajtószabadság érdekében elmondott beszédét.

Az ítéletet a tábla csak szombaton délelőtt hirdeti ki.

EGYESÜLETEK.

(A tanító-testület alakuló közgyűlése.) Janny József választási elnök értesíti a Budapesti Tanító-testület tagjait, hogy a december 21-ikére kitűzött alakuló közgyűlésen a szavazás délelőtt kilenótől tizenkettőig tart és délután háromtól kezdődik.

(Karácsonyi estély.) A Fővárosi Szegény Gyermek-egyesület 26-ikán a gyermek-otthon árvái javára hangversenyyel és táncal egybekötött zártkörű karácsonyi estélyt rendez.

Nyilttér.

A Magyar fém- és lámpaarugyár r.-t.

mely az új állandó országháznak szükséges világítótestek és bronzmunkák felének szállításával bízott meg, a szállítás befejezésekor a következő bizonyítványt kapta:

Az állandó országház műszaki vezetősége.

174/901. szám.

Bizonyítvány.

Ezennel bizonyítom, hogy a „Magyar fém- és lámpaarugyár Budapest” az állandó országházban szükséges csillárok s egyéb világítótestek szükségletéből 189.469 korona, az irkészetek s egyéb bronzmunkák szükségletéből pedig 18.342 korona 80 fillér értékű munkával, azaz az említett összes szükségletnek felének elkészítésével bízott meg. Öromőre szolgál ez alkalomból annak konstátálása, hogy a Magyar fém- és lámpaarugyár a magyar csillárgyártó ipar terén mint utolsó köteleességének fontos sikerrel megfelelt. Csillárgyártmányai szakavatóságról tanuskodnak s annyira megfelelelők és mindenben tökéletesek, hogy a külföldi gyártmányokkal nemesak hogy bátran felvehető a versenyt, de gyártmányai még a legregőbb külföldi gyáraknak is disztró válhatának. Bronzöntvényei legkisebb részletükben is szépek, finomak, az azokon előforduló szabaddéki domborítás kifogástalan, a galvanikus aranyozás egyöntetű, szép. S minthogy nevezett gyár gyártmányaival így teljesen meg vagyok elégedve s minthogy szállítási köteleességének is gyorsan és pontosan megfelelt, a Magyar fém- és lámpaarugyártat mint versenyes és teljesen megbízható magyar gyártat mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom.

Budapest, 1901. november hó 9-én.

Steindl Imre s. k.
műépítész,
műegyetemi nyilvános rendes tanár

TROPON a gyomorbajosok legjobb tápláléka.

A gyöngései érzést, mely a rossz emésztésüknek, a táplálék tökéletlen fölemésztése következtében fellép, a Tropón hamar megszünteti.

Ez a könnyen emészthető fehérje, melyet a leggyöngébb gyomor is elbir, lehetővé teszi azoknak is, kiknek beteg gyomra a közönséges ételüket megemészteni egyáltalán nem képes, hogy szervezetüknek mindennap annyi fehérjét juttassanak, amennyi annak jó erőben tartásához szükséges.

Kiváló minőségű

repceolaj-pogácsát

ajánl egész darabokban és őrölt állapotban a

Magyar olajipar részvénytársaság

BUDAPESTEN.

Gyár: IX., Soroksári-ut 11., Iroda: VII., Károly-körút 3.

Ügyes levelező

önálló munkás, ki a magyar német és francia nyelvet teljesen birja, gyári iroda részére kerestetik. Gyorsírók előnyben részesülnek. Ajánlatok bizonyítványmasolatok, a fizetési igények és az eddigi cletpálya megjelölésével

„X. F. 8529.”

alatt HAASENSTEIN és VOGLER (Jaulus és Társa) céghez Budapest, Dorottya-utca 9. intézendők.

Dr. FABINYI J.

specialista — volt kórházi szakorvos
rendel NEMI BETEGSÉGEK ellen
d. o. 9-3-ig; este 6-8-ig
Bpsten, Erzsébet-körút 12., főlelelet.

Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Freiberg, december 19. Az itteni bányászakadémia hallgatói egy gyűlésen tiltakoztak a külföldi és a cseh tanulóknak a bányászakadémiára való felvétele ellen, mert ily módon ez az intézet elveszti német jellegét.

Páris, december 19. Roger Ballu szépművészeti felügyelőt és a dekoratív művészetek iskolájának tanárát fölmentették állásától, mert e hó 15-ikén egy politikai gyűlésen tartott beszédében sértésekkel illette a kormányt.

Az ausztriai helyzet.

Prága, december 19. A kereskedelmi miniszter a kereskedelmi és iparkamaráról szóló törvény alapján elrendelte a kereskedelmi és iparkamarának december 20-ikán való feloszlását. Ezzel egyidejűleg a csehországi tartományi törvénytar közzéteszi a prágai, reichenbergi, égeri, pilseni és budweisi kereskedelmi és iparkamarák újjalakításának szabályzatát.

Brtinn, december 19. Az itteni kereskedelmi és iparkamara ma tartotta utolsó ülését mostani egybeállításában. Napirend előtt dr. Lecher reichsráthi képviselő, kamarai titkár egyhangulag megválasztották a kamara levelezőtágyává. Az ülés végén Gomperz lovag elnök beszédét mondott, melyben kiemelte, hogy a kamarára még sok munka vár a kereskedelmi szerződések előkészítésénél.

Tekintettel, hogy a kereskedelmi szerződések felmondása 1902 végére várható és azok 1903 végén leárnak, megújításuk pedig sürgős érdeke a kereskedelemnek és az iparnak nyilvánvaló, hogy teljes erővel dolgozni kell e cél elérésén. Rendkívül megnehezíti ezt az ügyet a német vámbirodalom vámtarifájára vonatkozó javaslat, melynek végleges alakulásától a mi tiriánk alakulása is sok részben függ. E nagy nehézséghez járul nálunk Magyarország-hoz való gazdasági viszonyunknak bizonytalansága. Mikor és hogyan fog létre jönni a kiegyezés Magyarország-zal? E két nagy kérdés találkozás, melyeket aránylag rövid idő alatt meg kell oldani, aggasztóan kompiálja a helyzetet, melynek komolyságát nem lehet eléggé élesen megvilágítani. És mégis meg kell oldani ezeket a kérdéseket, még pedig a Magyarországgal való vámközösség értelmében, természetesen mindkét részre nézve igazságos alapon. Egyelőre csak kívánhatjuk és remélhetjük, hogy ez sikerülni fog a közjó, a közgazdaság és a monárkia tekintélye érdekében. (Teiszés).

A bécsi villamos.

Bécs, december 19. Hír szerint az előzetes szerződés Bécs városa és az építő- és üzem-társaság közt létrejött a városi közúti vasut átvétele tárgyában. Bécs városa e szerződés értelmében 1903. január 1-én átveszi a közúti vasutat 100 millió koronáért, amely összeg erejéig a Deutsche Bank Berlinben hitelleveleket boesát ki. A város az üzemvezetést a Siemens és Halske-cégre ruhazza. (N. W. T.)

A bolgár válság.

Szofia, december 19. Azt hiszik, hogy a minisztérium megmarad hivatalában s hogy a szobránye némi módosításokkal elfogadja a kölcsönjavaslatot.

Baudin emléke.

Páris, december 19. A képviselőházban Deschanel elnök közli, hogy a XII. kerület maireje meghívót küldött a képviselőknek, hogy vegyenek részt az 1881-ben a torlásokon elesett Baudin népképviselő szobrának leleplezésén. A kamara elhatározza, hogy az ünnepségen 24 tagu küldöttséggel képviselteti magát.

Az elnök megjegyzi, hogy a kamara evvel, úgy mint az ország is uból tanusítja a közjártságba vetett rendíthetetlen hitét és a hatalommal való visszaéléssel szemben fenntartja a törvény tisztelét és az emberiség elévülhetetlen jogait. (Elnök teiszés a baloldalon.) A kamara ezután folytatta a beügyi költségvetés tárgyalását és az első 28 cikk elfogadása után a tárgyalás folytatását héttőre halasztotta.

Az orosz cár nevenapja.

Bécs, december 19. Az orosz cár nevenapja alkalmából a Hofburgban ma este udvari ebéd volt, melyen ő felségén kívül Ferenc Ferdinánd főherceg, az orosz nagykövét az orosz nagykövetség személyzetével, gróf Goluchowski külügyminiszter, Koerber miniszterelnök, több más miniszter és méltóság vett részt. Az ebéd alatt ő felsége felköszöntőt mondott az orosz cárra.

Lengyelek és németek.

Berlin, december 19. A Tónalleban tegnap a német diákok egyesületeinek szeniorai meghívására nagy gyűlés volt, amely tiltakozott a berlini egyetem lengyel diákságának legutóbbi tüntetései ellen. Az előadó és több szónok beszéde után nagy lelkesedéssel két határozati javaslatot fogadtak el. Az egyik kéri a lengyel diákokat, hogy németellenes érzelmeiket a főiskolákon ne juttassák kifejezésre. A másik határozat kéri a kultuszminisztert, hogy tegyen intézkedéseket a főiskolai tanulmányok hátráltatása ellen.

Lenberg, december 19. A lengyel nyomdatulajdonosok felszólították galiciái kollégáikat, hogy porosz gyárosoktól és kereskedőktől ne vásároljanak semmit.

Róma, december 19. Az egyetemi hallgatóknak egy csoportja a következő táviratot intézte az orosz és német nagykövetekhez: A római Athenaeum hallgatói az orosz és német zsarnokság által elnyomott lengyel kollégáknak rokonszenveket fejezik ki és lelki közösséget és solidaritást vállalnak a lengyel szabadság ügyével. Ugyanekkor nagybizottságot is alakítottak a lengyel propagandának Itáliában való felújítására.

Az afgán emir üdvözlése.

Kalkutta, december 19. Az indiai kormány egy előkelő mohamedán hivatalnokokból álló küldöttséget küldött az afgán emirhez, hogy őt trónralépe alkalmából üdvözölje. Az emir többször fogadta és nagy tisztességben részesítette a küldöttség tagjait, akiket holnapra hazautatukban Pesabába várnak.

Kolumbia és Venezuela.

Washington, december 19. Az Associated Press jelenti, hogy félhivatalos hírek szerint Kolumbia és Venezuela között legközelebb várható az ellenségeskedés kitörése.

A kínai szavak.

Peking, december 19. Tien-Cin még most is ideiglenes európai kormányzat alatt áll. A kínai kormányzat visszaállítására nézve még nem határozta. A kínai udvar folytatja utját Peking felé. Tegnep este Kaifeng-utól számítva 130 li-nyi utat tett meg.

Argentína és Chile.

New-York, december 19. Egy buenos-ayresi távirat jelenti, hogy Argentína néhány módosítást javasolt a chilei jegyzéken, melyeket Chile nem fog visszautasítani, de némely kifogásokat fog azokkal szemben felhozni, ami további tárgyalásokat tesz szükségessé. Mindamellett Chile azt az óhaját fogja nyilvánítani, hogy a differenciál békésen oldassanak meg.

Tífusz.

Lipose, december 19. Az itteni tüzérkaszárnyaiban 30 katona megbetegedett tífuszban.

Köszgazdasági táviratok.

London, december 19. Egyik jelentékenyebb érekereskedő öngyilkosságának hírére ma délután nem tartottak érotözsedét.

New York, december 19. (Terménytársaság.) (Zárlat.)

Gyapot: New Yorkban heiyben 8 1/2 (8 1/2), dec-re 8.07 (8.10). Márciusra 8.16 (8.16). New-Orleansban heiyben 8.— (8.—). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Rained in Cases 8.80 (8.80). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsir: Western steam 10.05 (10.20). Rohe és Brothers 10.10 (10.20). — Tengeri irányzata tartott. Decemberre 69.7/8 (70.1/4) Márciusra 69.— (—). — Májusra 70.1/2 (70.1/4). — Buza irányzata állandó. Piros ószi heiyben 86.— (86.—). Decemberre 82.1/4 (82.1/4). Márciusra 85.1/2 (85.1/2). Májusra 84.1/2 (84.1/2). Júliusra 84.1/2 (84.1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.— (1.—). — Kávé: fair Rio 7. sz. 6.1/2 (6.1/2). Dec-re 6.50 (6.60) Márciusra 6.70 (6.80). — Liszt: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — Cukor: 3.1/2 (3.1/2). — Ős: 23.82 (24.37). — Réz: 13.— (14.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, dec. 19. (Terménytársaság.) (Zárlat.) Buza irányzata állandó. Decemberre 75.1/2 (75.1/2). Májusra 79.1/2 (79.1/2). — Tengeri irányzata tartott. Dec-re 63.1/2 (63.1/2). — Zsir: Decemberre 9.67 (9.85). — Januárra 9.67 (9.85). — Szaianna short clear 8.80 (8.85). — Sertésbús: januárja 14.85 (15.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Hiú vágy.

A hamvas égre, pusztá fákra
Tekintek s megkap valami:
De szeretnék a rozsmaringos
Szigeten elbolyongani!

Virágban járnék térdig ujra,
A fűben, amely lágy selyem.
Fehér szárnyú vitorlás-csónak
Röpítene a tengeren.

Csak ott lebzselne körülöttem
A vig, bohó olasz gyerek,
Ki soldijáért, hála képpen,
Egy kedves nótát csicsereg.

Szép, méla este halkán szólna
Ábrándos mandolin-zene,
Elhalt idők édes varázsa
Szívembe visszalengene . . .

Lágy színek halzsamos hazája:
Kék olasz ég! Rózsás sziget!
Vergődve itt dőlít nyoszolyámon,
Nem látlak többé titeket!

Tudom, elvesztem menthetetlen,
Hogy sorvaszt minden pillanat,
És velem együtt elvirágozik
A leggyönyörűbb gondolat . . .

Herceg János.

— **Angol humor.** Bizonyos, hogy nincs valami viccelő kedve az angol hadügyminiszteri hivataloknak, hanem azért mégis megessett a következő humoros történet Londonban. Dél-Afrikából tért haza egy katonatiszt és utólagos kifizetését kérte kéthavi járandóságainak a hadügyminiszteriumtól. Fizetési iver megizolta, hogy Kitchenernek valamelyes oknál fogva nem fizették ki az illetőnek és a szeptemberi, se az októberi tisztii illetményeit. A szabályok értelmében ezenfelül még azt is igazolni kellett, hogy az illető tiszt életben volt abban az időben, amikor a fizetési nyugtát szövelnek. A folyamodó katonatiszt csatolt is szabályszerűen kiállított és ezredese által láttaozott igazolványt arról, hogy ő október havában életben volt. A hadügyminiszterium pedig a következő megokolással utasította el a kérelmezőt. Folyamodványához mellékelve van ugyan az októberi igazolvány, de mivel hogy semmivel sincs bizonyítva az, hogy ön az előző hónapban is életben volt, ennél fogva kérelmét teljesíteni nem lehetett.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK

(116)

— A lovaink ki nem bírják, hiszen alig állnak már a lábakon.
— Azért maradtunk itt, holnapig majd kipihenik magukat.

Kis szünet után az első hang sugva szólt:
— Azt hiszem, atyuskám, hogy a komieniei hetmann Jampolba megy.

Sagloba visszafogott lélegzetét is.
— Hallgass, ha a fejed kedves, hangzott a felelet.

Ismét esőnd lett, majd a tulsó falnál hallatszott suttogás.

— Minden oldalról őriznek, siránkozott Sagloba és a szemben lévő falhoz ment.

Lovak prüsszögését és időközönként emberi hangokat hallott itt. A kozákok bizonyára hasonleke beszélgettek, mert a hangok alulról hallatszottak.

— Idáig lovagoltunk alvás és evés nélkül, nem kiméltük a lovakat és mindezt miért? Hogy a Jeromos tábortában karóba huzzanak.

— Bizonyos, hogy itt a herceg?
— A Jarmolinból elmenekültek szemtől szembe látták, akárcsak mint én most tégedet. Borzasztó dolgokat beszélnek róla, hogy olyan magas, mint a tölgyfa és hogy sárkányon lovagol.

— Oh szent szűz! irlalmazz!
— Legjobb volna ezzel a foglyulejtett nemesselel és a katonáival együtt tovább állni.

— Hogyan akarsz tovább menni? Hiszen a lovainkat agyoncsigáztuk.

— Ha én a hotman helyén volnék, levágnam ennek a lengyelnek a nyakát és elmennék

— **Az amerikai elnök felesége a ruhákról.** Rooseveltné asszony, a Fehér ház mostani urnöve, fogadónapjainak egyikén következőképp nyilatkozott a ruhákról:

— Házasságom első éveiben, de még később is, soha sem költöttem évenként többet ruhámra 1200 koronánál. De amellet megköveteltem szabónómtól, hogy ruhámhoz a legjobb anyagot adja s a legutolsó divat szerint készítse azokat.

Az elnöknek egykori szabónöje megerősíti a fönnebbieket, amennyiben meséli, hogy Rooseveltné asszony nyíltan megmondta neki, mennyit költött évente ruháira. Mindamellet a legjobb anyagot vette s még a legutolsó kapocs is elsőrendű gyártmány volt. Az egyszer megvásárolt kellekeket azonban több ruhánál is alkalmazták.

— **Lópecsenye.** A lóhúsevés Németországban egyre jobban terjed, ami arra bírta Pflüger német professzort, hogy fiziológiai vizsgálatokat végezzen csakis lóhússal táplált kutyákon. A kísérletek arra a nem várt eredményre vezettek, hogy ezek a kutyák csakhamar megbetegedtek, a kísérletek során később sem akart megszűnni a baj, szóval a kutyák sehogy sem szoktak a lóhús élvezetéhez. Ha zsírban aránylag szegény lóhúshoz zsírt kevert, a kutyáknak nem lett bajuk. Valamivel csekélyebb, de szintén jó hatású volt az is, ha a zsír helyett rizspépet keverték a lóhúshoz. Pflüger kísérletei kiderítették, hogy az az anyag, amely a betegséget okozta, a lóhúsból lözött leveles is átmegy. Ha az ily levest bepárologatják és azután étterrel vagy alkohollal extrahálják, az így kivont anyag szintén előidézi a bajt. A professzor egyébként ajánl néhány receptet a lóhúshoz: 1. A lóhúsból pép készítenőd, ökört vagy ürü zsáritott és megörölt vese-zsíraddakával összekeverítendőd (egy kilogramm lóhúshoz huszonöt gramm zsír) és rántással keverve, mint hasé elfogyasztandó. — 2. A lóhúst szeletekre vagdadják, vízben meglozók és (levesét nem használván) zsíros lével ieöntik. Itatul ez edelhez bor, sör, tea vagy kávé szolgálhat. — 3. A lóhúsból pépet készítenek s egy kilogrammjára száz-kétszáz gramm rizst és huszonöt gramm ökörvesezirt számítva, az egészet gőzön meglozók. — 4. A lóhúshoz bőségesen zsírt adnak (ökört vagy ürü vesezíraddakát), megsütik és zsíros szószsákkal tálalják. — Ezek a receptek nagyon kitűnők lehetnek, valamint az így készült nyálánságok is, de már csak maradjanak meg a németeknek.

— **A ruhátár titka.** A Daily Mail párisi levelezője érdekes adatokat közöl a párisi vasárnapdelutáni eselébálok ruhátárainak titkairól. A táno hevében kipirult szobacikák és dadák ugyanis nemesak felöltöket adják be a ruhátárba, hanem a gondjaikra bizott pólyásbabákat is. Minden gyermek számot kap,

vissza Komienicbe, még ha gyalog kellene is kutyagolnom.

— Az ördögök táncoltassanak meg, mormogta Sagloba.

És a derék lovagall csoda esett. A Bohuntól való nagy félelme dacára, vagy pedig éppen annak következtében megesküdött, hogy élve meg nem adja magát. Most már szabad volt és karddal a kezében védhette magát. Ha leütik, hát az baj lesz, de élve ugyan meg nem fogják.

A lovak prüsszkölése és nyerítése közben nem hallotta tovább a beszélgetést, de mentő eszméje támadt.

— Ha ezen a falon keresztül törnének és lóra kaphatnék! Éjszaka van, mielőtt rájőnnének a szökésekre, már eltüntem a szemök elől. Ezen a a görbe hegyes vidéken még nappal is nehéz az üldözés, hát még az éjjeli sötétben. Isten segíts!

De előbb ki kellene lesni az alkalmas pillanatot, meg a falat is ki kellene dönteni, amihez bizony a Longinus ereje szükséges. Vagy talán alól a földben kellene keresztüljárni magát, mint egy róka? De azt is bizonyára meglátnák és meghallanák ugy, hogy mielőtt a kengyelvasba dugta a lábát, már elesipnék.

Ezer gondolat kergette egymást Sagloba fejében, de éppen ezért nem tudta elszánni magát.

— Nem lehet már másképp, kieserzik a bőrömet.

A harmadik falhoz ment.

Hirtelen valami keménybe ütközött a fejét. Megtapogatta: egy létra volt. A fűszer tudniillik nem ól volt, hanem ököristálló, hosszában padlással, amelyen szalmát és szénát tartottak. Sagloba gondolkodás nélkül felmászott.

Odatent leült és a létrát felhuzta maga után.

— No, most már valóságos erődben ülök, mormogta. Ha nem találnak másik létrát, nem egykönnyen jönnek ide föl és ha az első fejet, mely a nyílásban felbukkan, ketté nem szelem, oldalas szalonánák füstöljenek meg! Az ördögbe! Bizony ezek nemesak megfűstölnek, de meg is sütnék és a zsíromat is kiolvasszják.

amelynek ellenében a mulatság végén kiváltható. Az egyik számot a gyermekre tűzik, a másikat pedig dadája őrizi. A jó szülők pedig este örvendenek, hogy gyermekük egész délután kiinn szivta a friss levegőt az isten szabad ege alatt.

— **Állatok alvása.** Amerikában egy természetbuvár a newyorki állatkertben megfigyeléseket tett az állatok, különösen a ragadozók alvásáról s összehasonlította ezekkel a szabadban élő állatok életmódját. Legkevesebb a változás az oroszánál és a tigrisnél. Ezek a fogságban is mélyen, nyugodtan alusznak a legnagyobb lármá között s nappal is nyugodtan szenderegnek. Hasonlóképp jó alvó a medve is, bár nappal nem szeret úgy szundikálni, mint az oroszán és a tigris. Az amerikai medve szívesen buvik el éjjelre a ketrecében levő sziklák alá, bár néha a tetején kuporodik össze, körül fogva lábaival a ketrec vasrácsait s azt bihetnök, hogy ez nagyon kényelmetlen, pedig így egészen jól érzi magát a medve. A fekete medvék a fák ágai közé bujnak el éjszakára. A jegesmedvék sajátsága abban áll, hogy ketrecüknek egyik sarkát választják ki tanyául s minden éjjel ide vonulnak vissza. Legérdekesebb az ideges állatok alvása, azaz az olyanoké, amelyek a szabadban is nyugtalan életet folytatnak, mivel a vadászok vagy a ragadozó állatok folyton leselkednek rájuk. Ezek tényleg nagyon nyugtalanul alusznak, a legkisebb neszre is fölébrednek, sőt alvás közben is nyitvatartják egyik szemüket. A prairie-farkasok általában inkább csak szundikálnak, mint alusznak s időről-időre kinyitják szemüket s széténeznak, hogy minden rendben van-e. Fényképlővételekkel is bizonyíthaták, hogy a farkas egyik szemét állandóan nyitva tartja. Legmélyebben alusznak az állatkertben az éjjeli ragadozók és azok az állatok, amelyek nappal szoktak aludni. Már hajnalban behunyják szemüket s néha egész nap olyan mozdulatlanok, mintha elalatták volna őket.

— **Darazsfészek a nadrágban.** A clevelandi rendőség egyik buzgó tagja a mult héten hüvösebbre fordult időben ugyancsak dideregve állt órhelyén, mert csak nyári ruhája volt rajta. Mikor már megunt a didergést, fölszaladt a közelben levő lakására s lekerítette nagysietve a padlásról a tavasz óta ott heverő nadrágot. Hamarosan elkészült az öltözködésel és sietet helyét elfoglalni. Amint azonban rohanva leér az utcára, egyszerre irtózatoss szurást érez testében. Nagykesorvesen visszavaszorgott lakására s ott házkutatást tartott az inkriminált ruhadarabban. Csodák-csodájára egy egész raj darazsát talált a nadrágjában. Az erőszakos lakókat berendezésükkel együtt kiszórtá a megcsufított rendőr, aki két hétig a legzsvesebb kínálásra sem akart leülni még az ebédhez sem.

Mindegy! Gyujtsák csak föl az istállót, élve még se fognak meg. Aztán nekem az ugyis tókéletesen mindegy, hogy a varjak nyersen vagy sültve kapnak-e meg? Ha azonban ezeknek a rablóknak a kezéből megszabadultam, a továbbiak miatt már nem fáj a fejem és remélem, hogy nem lesz szomorú végem.

Sagloba, amint látszik, igen könnyedén tért át a kétésgűbeesésből a reményre s annyira elbizakodott már, mintha a Jeremiás tábortában volna.

Pedig helyzete nem nagyon változott meg. Fönn a padlásán, karddal a kezében, mindenestre jó ideig védhette magát, de a szabadulástól azért még igen messze volt, mert a fal mellett ott vártak rá a harcok kardjai és lándzsái.

— Mi fog velem történni? mormogta Sagloba. A tetshöz ment és óvatossan nyíllást tört rajta, hogy onnan a katonákra láthasson.

Eszrevétlenül tehetete, mert a katonák, hogy az ördökes unalmát elűzzék, hangosan beszélgettek. E közben erős szél is kerekedett és a fák ágainak a susogásában nem hallatszott a zörejt, mikor a tetőt szétbontotta.

Kis idő multán a nyílás elkészült, Sagloba kidugta rajta a fejét és körülnézett. Az éjszaka már mulófélben volt, az égboltozat keleti szélén hajnalpír rószállott. A halovány világosságban láthatta, hogy a ház előtti térségben állottak a lovak, a sátrak melle t hosszú, görbe sorban beverték az alvó kozákok. Hátrább egy csoport alvó ember körül néhány katona járkált fel s alá karddal a kezében.

— Ezek az én embereim! Megkötözték őket, — mormogta Sagloba. És ha legalább az enyémek volnának, de a herceg katonái! No, én ugyancsak jó vezérök voltam. Egyenesen a farkas torkába vezettem őket. Ha megszabadulok, szégyelen kell majd magamat, ha a szemökbe nézek. És mi az oka mindennek? A szerelem és az ital!

(Folytatása következik.)

Iparművészeti Múzeum délelőtt 9 órától este 8-ig 40 fillér belépődíj mellett. 5-7-ig hangverseny.
Teknológiai Múzeum délelőtt 9-1-ig.
Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72.) délelőtt 9-től 1 óráig.
Közlekedési Múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3-5 óráig.
Az Akadémia Goethe-szobója nyitva délelőtt 10-12-ig.
Téli tárlat a városi Múzeumokban délelőtt 9 órától délután 4 óráig. Belépődíj 1 korona.
A Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenciek-tere 9.) délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.
Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.
Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig.
Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.
Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmörtörténeli gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusítási eszközei) a városi iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.
 — Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —
 Budapest, december 19.
 Az alacsony légnyomás nyugaton, a maximum pedig keleten nagy területet borít.
 Nyugat-Európában az idő enyhe és sok helyütt esős volt.
 Hazánkban változókéony, enyhe és sok helyütt esős volt az idő. Zárórában tegnap délután ismét volt földrengés.
 Kiküldés. Enyhe idő várható, sok helyütt — főleg délnyugaton — csapadékkal.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmánya gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eszírnt 17, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezreket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E céből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszert felvilágosító könyvet együtt ingyen küldeni. E házszerrrel a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szükségnek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öregék és fiatalok írhatnak a „State Medical Institut“-nak alantí címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelésé miatt otthonukra nem hagyhatják el. A próbaküldemény bizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bárhonnt is magyarul, mire neki diszkrétan mellett egy gyógyszerküldeményt küldetik felvilágosító könyvet együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmaz senki sem gyanítja. A levelek következőleg címzendők: State Medical Institute, 9. Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

ACETYLEN-LÁMPÁK

koosi-, rud-, pózna- oldallámpák, udvari-, kerti-, istálló-, kézi- és szobalámpák kaphatók

BÁRDI JÓZSEF-nél

Budapest, VI., Gyár-utca 48. szám.

Guzi kenőcs

Törv. védve. Minden elpórt 1 évi írásbeli jótállást vállalok, ha Guzi kenőccsel, melyet ingyen adok bekeni, a fehéj bőr repedése ki van zárva. Posta költség vidékre csupán 30 kr. és portamentesen küldöm nem megfelelőért a pénzt visszaadom. Mertékek elegetző, ha hársnyában egy papírra írva a lábátlap körvonalát leírjuk.

Képes árjegyzékem ingyen. Kizárólag magyar gyártmány.

Elegáns gallérú vix fűzős cipő	3.20	Borjúbőr, csizma elegáns kivitel, halványzagr, vízmentesre garanzálógos, posztó szőr	8.—	sárcpökben női	1.40.
Elegáns oroszlán cipő	3.—	Halma csizma teljes vízmentes erős kivitel, nyelvig borítottal	4.50	Férfi v. női reggeli cipő	1.80
Elegáns oroszlán cipő	3.80	Hallatlan olcsóság! Halma csizma, térdig erős szarval, egészen magas, bagarja bőrről borítva, halványzagr vízmentes kivitel, 1 ömeletigüő talpattal együtt	5.—	Gyermek cipő, erős kivitelben 4 évig.	1.20
Eleg. orosz. fűz. cipő	4.—	Óriási készlet valódi		Kaméni foka- vagy díszbőrökből	2.20
Szálonlakk gáv. fűz. cipő	4.—			Férfi v. női reggeli cipő	1.20
Legújabb találmányom az önmegvédő talpbőr, orvosiilag megvizsgálva, a legelőszegesebb viselőreuma hideg lábak a megvétel ellen, ki egy pár csizma, vagy 5 frton felül rendeléshez, ingyen kapja. Rendelje párja 1 frt.				Férfi v. női reggeli cipő	1.20
Bagarja csizma egy darabtal halványzagrál bélele, vízmentes dupla talppal	7.—			Női zerge, fűzős vagy gugus, erős kivitel	3.—

Szülőoltványok

sokványaláságban.

A legkíváltozóbb 42 bor- és csomagolásban fejlesztés, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gődítészeti csemeték és magvak.

Uradalomnak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Oris társulat, igen gyorsan fejlődő szülőoltvány. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár óra alatt, rendkívül csekély kiadásal, melyen nem egy ember, de szentifikáló állat, meg az apró anyukák nem használhatók ki. Minden rendelkezéshez rajzokat és útmutatót díjtétel nélkül a kérésre küldök meg. A csemeték, ezer csemete elég 200 méterre. — Ár 6 frt.

Orisai jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése számos szándékban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Díjcsesmeték.

Szemes tenyésztésnél főárjegyzékem ingyen és bérmentesen küldök minden rendelés. Köszönettel nézlek. Az árjegyzékem kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címere ingyen és bérmentesen küldök neki, mely minden a ház, vagy család, a hol annak tartalmát hasznosra és fordítandó, vérsen, fűzős, posztó, szőr, szőr, vagy szőrös csizma, gyártás. Így még azoknak is igen örökre áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly követelmények foglalnak, melyek mindenkinek nagy hasznát tesznek. Cím: „Ermetek első szülőoltvány-telep. Nagy-Egyra, u p Székelyhid.

AGULÁR IGNÁC

Budapest, Deák-tér 6.

John Isaac Thornycroft London 3216. számú „Ujtások gozfejlesztőkön“ című magyar szabadalma számára 1895. július 13-tól kezdve vevők vagy engedélyesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. H. 6351“ alatt Mosse Rudolfhoz Bécs, I. intézendők.

Aktiebolaget de Lavalis angturbin Stockholmban 73-42. számú „Tömítő berendezés ruganyos tengelyek számára“ című 1896. szeptemb. 9-től kelt magyar szabadalmára vevők vagy engedélyesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. U. 6431“ alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I. intézendők.

„The Gresham“

életbiztosító-társaság Londonban Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6. a társaság házában.

A társaság vagyona 1900. december 31-én ..... kor. 184,387,703.—
 Évi bevétel biztosítások és kamatból 1900. évi december 31-én ..... 31,190,563.—
 Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszaváltások stb. után a társaság fennállása óta (1848) ..... 405,300,493.—
 Az 1900. évben a társaság 5556 kártvényt állított ki ..... 50,898,287.42 összeg értékében. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kártvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgát a magyarországi- és a kelet-Böjka Budapestben, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Faeladási hirdetmény.

99207. szám,

Az apitini m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó alábbiakban felsorolt erdőterületeken álló fatömeg készletek tövön **tuskóirtási kötelezettség** mellett az apitini m. kir. erdőhivatal irodájában

1901. évi december hó 30-án délelőtti 9 órakor

megtartandó zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverésen el fognak adni n. p.:

1. A baracska „Illimán“ erdő I., II., III. és IV. számú vágásainak fatömege: 13.489, 12.694, 13.484, illetve 12.401 korona.
2. A dautovai „Kajla“ erdő I., II. és III. számú vágásainak fatömege: 1.780, 2257, illetve 9379 korona.
3. A dautovai „Malát“ erdő IV. számú vágásának fatömege: 6.157 korona.
4. A b.-monostorszeghi „Susnyár“ erdő I. és II. számú vágásainak fatömege: 39.621, illetve 39.735 korona.
5. A karavukovai felső erdő I., II. és III. számú vágásainak fatömege: 134.940, 12.090, illetve 1.364 korona.
6. A plávnai „Morgács“ erdő I., II. és III. számú vágásainak fatömege: 29.665, 40.018, illetve 27.390 korona.
7. A esébi határerdő I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII., IX., X. és XI. számú vágásainak fatömege: 28.207, 31.265, 24.137, 17.831, 16.589, 8.765, 11.348, 21.468, 38.180, 14.514, illetve 14.951 korona kikiáltási ár mellett.

Kihasználási időtartam 1902. évi szeptember hó 30-ig. Az árverési és szerződési feltételek az apitini m. kir. erdőhivatal és a bezdáni, doroszlói és palánkai m. kir. erdőgazdálkodásoknál megtekinthetők, ahol a vágások területére és besült fakészletre, valamint a vágások fekvésére nézve is közelebbi felvilágosítás adatik.

Budapest, 1901. évi december hó 12-én.

M. kir. földmívelésügyi minister.

A MODERN MAGYAR KÖNYHA KODEXE: A HÉT SZAKÁCSKÖNYVE.

Kincsestára minden gazdaasztalhoz.
 Kiegészítője minden szakácskönyvnek.

Ára díszes kötésben öt korona.

Kapható a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában VIII., József-körút 18. sz. . . .

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utó-bajait, az elgyengült férfierő, magmészek, a bujaker utófertőztetéseket, nőknél a fehéj bőrt, barnany-nyire idülték is, valamint mindazon nemi betegségeket, melyeknek a magtalanag egyik főokozója és börtbetegségeket gyógyít új gyógyszerrel, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt oszár, kir. oszt. főorvos.

RENDEL: azonosít. d. e. 10. órától egész délután 4 óráig, és 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legmagyobb díjvellemel válaszoltatik és gyógyszerkerékül is gondoskodni les.

Nőknek külön várótorem.

Ugyanott megjelent és a szerző: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPZSÉRU UTMUTATÓ** (1901. évi 15-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és erek ószárú gyógyszerkezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beklüldés mellett bérmenten vagy 90 kr. utánvét mellett.

Versenyeladási felhívás.

Vagyonbuktott J. Berger & Comp cég esődtömegéhez leltározott, összesen 59066 forint 19 krt kivétlő aktív követelések a esődválasztmány határozata alapján ajánlati verseny útján eladtnak. Felhívtnak ajánlattevők, hogy kétszáz korona bántatópénz letétele mellett zárt írásos ajánlataikat legkésőbb

1901. december 27-ig

bezárolag alulírott tömeggazdónknál vagy Dr. Schreyer Samu esődválasztmányi tag urnáknál (V., Perczel Mór-utca 1. sz.) benyújtani sziveskedjenek.

Az eladásra kerülő követelések jegyzéke alulírt tömeggazdónk irodájában naponként délután 3-6 óráig megtekinthető.

Az ajánlatok 1901. december 28-án d. e. 1/2 12 órakor fognak Dr. Schreyer Samu ügyvéd úr irodájában tartandó esődválasztmányi ülésen felbontatni, és ugyanakkor fog azok fölött határozat hozatni.

Megjegyeztetik, hogy a esődválasztmány az eladandó követeléseknek sem fennállásért, sem bonajhatóságáért, és egyáltalán semmi irányban szavatosságot nem vállal, és hogy fentírja magának az ajánlatok el- vagy el nem fogadása tekintetében a teljesen szabad elhatározás jogát.

Budapest, 1901. december 19-én.

Dr. Bánó József, ügyvéd esődtömeggazdónk II., Lánchíd-utca 2.

A képzőművészetek története.

Írták: Dr. Gerecze és Dr. Morvay Gyözö.

Bevezető a részletes műtörténelemből. Nélkülözhetetlen kézikönyv a képzőművészetben való szoros tájékozás edőléből. Rövid ismeretlemből a művészet fejlődésének, a különböző korokban követelt irányoknak és stílusoknak. Főbb fejezetek: Az egyiptomiak és az assziri népek művészete, a klasszikus, az ó-keresztény, a biznanci, az arabs, a román, a got, a renaissance, a barokk művészet és a XIX. század művészete.

137 szobnbel-szék képpel. — Díszes vászonkötésben.

Ára 3 korona.

LAMPÉL RÓBERT (Wodianer F. Fiai) es. és kir. udv. könyvkereskedés kiadása Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1901. december hó 20-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1901. december hó 20-án.

Karácsonyi álam.

Bellehemes játék 3 felv. előjátékkal. Irta Gárdonyi Géza. Zenéjét szerz. Szabados Béla.

Személyek:

Gáspár	Szacsay	Bertalan	Gabányi
Menyhért	Ivánfi	Boris	Rákosi
Boldizsár	Mihályfi	Magda	Ligeti
A királyné	Lendvayné	Zsuzsi	Márkus
Tücsök	Náday	Andris	Gyenes
Csellengász	Vizvári	Cigány	Rózsahegy
Abdrár	Egressy	Pogány főpap	Pálfi
Órdas	Gál	Gyöngyike	Maróthy
Egy miniszter	Paulay	Mária	Hegyesi
Csóka	Paludi	József	Ujházi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. december hó 20-án.

A vestaszüzek.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Depré és Bernéde. Fordították Bálint Dezső és Mérei Adolf. Zenéjét szerzték Le Roy és Clerice.

Személyek:

Diogenes	Ráthonyi	Lystis	Palásthy
Patacés	Boross	Domocis	Mátrai
Pyrogena	Turcsányi	Bacchis	Márgó
Sopas	Dalnoky	Callyx	Tomcsányi
Penelope	Sellő	Pyrrha	Aimásy
Cypris	Fedák	Lampas	Stoll B.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. december hó 20-án.

Másodsor:

A zsába.

Bohozat 3 felvonásban. Írták Hennequin és Duval. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Barisard	Góth	Lehuchois	Balassa
Colotte	Pécsi P.	Zenobia	Hegedűsné
Leclapierné	Ntkó L.	Theodora	Bihari
Marcinelle	Hegedűs	Sophie	Bálint
Suzanne	Harasztly	Casimir	Gyözö

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. december hó 20-án.

Hoffmann meséi.

Regényes operette 4 felvonásban. Irta Jules Barbier. Ford. Dr. Váradi Antal. Zenéjét szerz. J. Offenbach.

Személyek:

Hoffmann	Kenedich	Stella	Andai
Lindorf	Raskó	Antonia	
Copélus		Miklós	Kápolnai
Miracle	Solymosi	Luther	Tollagi
Spallanzani	Kiss M.	Andras. lovász	Kovács

Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. december hó 20-án.

A hadsereg.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. december hó 20-án.

Kukuska.

Lírai dráma 3 felvonásban. 4 képb. Zenéjét szerzette Lehár Ferenc. Szövegét írta Falzari Félix. Fordította Várady Sándor.

Személyek:

Szergáj	Ney B.	I.	Szabó
Annuska	Kaczér	II.	Zolnay
Alexej	Déri	IV.	száműzött Pokorny
Szasa (pusztai)	Beck	III.	Nyírogyházi
Djerdj) kirgizek	Várady	V.	Gönczi
I.) halász	Juhász	I.	Kiss
II.)	Mányai	II.	Mányai
Pimen	Hegedűs	III.	Kárpát
Punin	Szalay	Katinka	Wlassák
Raisza	Várady M.	Parasztleány	Roemer
Nikolajev	Mihályi	Katona	Szemero
Az utolsó szereplő	Szendrófi		

Kezdeté 7 óraker.

Karácsonyi bevásárlás
előtt tekintsek meg
Kertész Tódor
megnagyobbított műparáru raktárában a Kristóf-téren, az elhárított országokban kiállított praktikus háztartási és gazdasági ajándéktárgyakat. Tea- és kávéfőzők. Tea-, kávé- és moccakészítők. Korea-tea és kávé-induszta 30 kr. Amerikai aprító és húsvágó-gép 3.50, 4.50. Hurka-főző. Vajkőpáló. Babvörös, daráló- és reszelő-gépek. Konyha- és ebédelőberendezések. Tálak, stb. Ezerféle csillagot új karácsonyfadisz.
Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Visszavonhatatlanul december 23-ig

lép föl a kedvelt

Milla Barry

továbbá minden este

Moraschani

az ausztráliai baryton-énekesnő

Baumann Károly

mint Rigó a „Tekintetes úr”-ban

Nagy siker!! Nagy siker!!

Modi József, Berg testvérek, Thomsen

Anna, Hayton, Loja Pary, Bolling Viktorsné

Morion és Ellótt stb. stb.

1/2 óraker:

Tarka Színpad.

11 óraker:

Az angyalvadászkok

nagy kiállításos balet.

Vasárnap, 22-én III. délutáni órák előadás.

A télikerben reggel 5 óráig **Vörös Elek**

cigányzenekara hangverseny.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Carola Cecilia, Henry French,

Howard Thurston, She,

Les Carangeots, Du Cane-Trio,

Roberty-csoport, Rügammer stb.

fellépései a nagy decembéri műsor keretében

Vasárnap, 22-én, a délutáni előadásban

CAROLA CECILIA

első és egyetlen fellépése a délutáni mérsé-

kelt árak mellett.

Előadás után naponta reggel 5-ig a kávéházban

Dajna Balogh Rudi zenekara játszik

Folies Moderne

Kerepesi-ut 63. szám.

Családi jegyek!

darabja 1 korona egyenként is kapható. Igen jó föld-

sztali vagy balkon ülőhelyre érvényes.

Szenzációs műsor!

Uj! A régi Ghetto. Uj!

Eredeti bohózat. Irta: Müller Malvin.

PINKÁSZ & COMP.

Bohózat. Irta: Tausstein Louis.

PLAGIUM.

Irta: Plagiatör.

20 műsor szám.

Ejféli előjeggel 5 óráig a télikerben hangverseny.

Kitüntetve ezüstéremmel Párisi világkiállítás 1900.

Kitüntetve az ezredes orsz. kiállításban.

Donáth Sándor

taljtipa-metsző

Budapest, Kosuth Lajos-utca 3.

Ajánlja dus raktárát saját

létesítményű tájéko- és bo-

rosítókész-árakban, címer,

monogram, autogram leg-

nomább kivitelben.

Valódi angol papírok legnagyobb

választékban.

KÜLÖNLEGESSEG

Régi kivított tájéklapokban, melyeket magas árban veszek.

Pipa arlapok ingyen és bérmentve.

TELÉFON: 16-11. Általános árjegyzék vidékre ingyen
Másopterényi pontosága óra az
„Omega” acél nyitott 30 kor.
„Omega” ezüst nyitott 44 „
„Omega” ezüst dupla 49 „
„Omega” arany nyitott 250 „
Ritter Testvérek
óras és órszereszek
BUDAPEST, V., Marokói-u. 4.

WADLSTEINER F.

Christofle-ezüst, üveg- és porcellán

áruháza

BUDAPEST, IV., Mária Valéria-utca 5. sz.

(Hungária szálló átellenében.)

Royal-pörköltkavé

NEUMAN és ROSENBAUM
gyarmatúró és délygyművelő nagykereskedésébe!
BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 24. szám.

Elismert kitűnő
fényképezési készülékek.
Lechner karácsonyi fűzőte fényképezési
közömbönyekről és árjegyzék ingyen.
Kodakok és minden szükséges cikk
amatőröknek. Turvzó-készletek és
diapozitívok nagy választékban.
R. Lechner (Wilh. Müller)
cs. és k. udv. fényképezési cikkek Áruháza.
Fényképezési készülékek gyára. — Másold
intézet amatőrök részére.
BÉCS, GRABEN 31.

Ober-Seltersi ásványvíz-forrás
természetes Selters-víz
Az Ober-Seltersi ásványvízforrás víz hírneves gyógyvíznek
van elismerve, különösen a mell és gége betegségei.
Az idegket erősíti és az emésztési szervek működését helyreállítja.
Kapható minden fűszerkereskedésben.
Főraktár:
Budapest, VII. Huszár-utca 5. sz.

fából való testrészekkel, selyem
hajjal, minden tagja mozgatható.
30 cm. bányagában 1 korona,
37 cm. 2, 43 cm. 3, 47 cm. 4,
51 cm. 5, 55 cm. 6, 61 cm. 7,
66 cm. 8, 71 cm. 9,
76 cm. 10 korona.
Vidékre utánvéttel.
Verseny-bazár
Bpest, VII., Kerepesi-ut 50/c.
Árjegyzék ingyen.

Előfizetési felhívás

MERCUR
hiteles pénzügyi és sorsolási szaklap
XXXII. ÉVFOLYAMÁRA.

A **MERCUR** a legrégebbi legkedveltebb és legelterjedtebb pénzügyi és sorsolási szaklapja az országnak.
A **MERCUR**-t nem nélkülözheti az, a kinek sorsjegyei, záloglevelei, részvényei vagy bármilyen nevezendő értékpapírjai vannak.
A **MERCUR** neves gazdasági írók tollából közöl a gazdasági helyzetre vonatkozó cikkeket. A pénzügyi élet terén előforduló eseményeket nyilvántartja és kimerítő tájékoztatással szolgál olvasóinak bankokról, iparvállalatokról stb. stb.
A **MERCUR** közli az összes belföldi és nálunk forgalomban levő külföldi sorsjegyek, záloglevelek, részvények stb. huzási jegyzékeit

hivatalos adatok alapján,
A **MERCUR** huzási jegyzékét annyira megbízhatók, hogy ezek által közlönnye lett a legtöbb állami és városi hivatalnak.
A **MERCUR** minden előfizetője az év végével megkapja a
Mercur Évkönyvét,
mely Magyarországon páratlanul áll, amennyiben közli az összes belföldi sorsjegyek, részvények és záloglevelek, valamint a nálunk forgalomban levő külföldi értékek hátralék kimutatásait. Ugy, hogy az évkönyvből megtudható, hogy valamely értékpapir kibocsátása óta kisorsoltatott-e vagy sem, anélkül, hogy beváltott volna.
A **MERCUR** előfizetési ára egy évre 4 korona.
Mutatványszámok ingyen.

Előfizetéseket elfogad a
MERCUR
KIADÓHIVATALA
Budapest, IV., Váci-utca 37.

Meghívás
a „Központi Takarékpénztár és Bank” m. sz.
tagjai ezennel meghívtnak, hogy az **1902. évi január hó 5-én,** vasárnap délelőtt 11 óraker az intézet helyiségeiben (VI. Váci-körut 19. sz.) megtartandó
rendkívüli közgyűlésen
megjelenni sziveskedjenek.
Tárgyrend:
1. A felügyelő-bizottság kiegészítése.
2. Esetleges indítványok.
Az Igazgatóság.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	Tristan és Izolda	A vörös talár	A zsába	Katalin	A Vestaszüzek
d. u. Vasárnap este	=	A vasgyáros	Ocskay brigadéros	A vereshaju	A svihákok
		Karácsonyiálam	A zsába	Katalin	A Vestaszüzek

